

สถานการณ์

คุณธรรม ในช่วง โควิด-19

สถานการณ์
คุณธรรม
ในช่วง

โควิด-19

คำนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 ซึ่งเป็นวิกฤตครั้งใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อคนทั้งโลก รวมทั้งประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบอย่างหนัก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคม ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ได้รายงานสถานการณ์โควิด-19 เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2563 โดยมีจำนวนผู้ป่วยยืนยันสะสม 6,884 ราย ผู้เสียชีวิตสะสม 61 ราย ในขณะที่ยอดผู้ติดเชื้อทั่วโลกในช่วงเวลาเดียวกันพุ่งสูงขึ้น โดยสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ยอดผู้ติดเชื้อรายใหม่สูงถึง 20,216,991 ราย มีผู้เสียชีวิตรวม 350,778 ราย และเป็นอันดับหนึ่งของโลกที่มีผู้ติดเชื้อสูงสุด รองลงมาคืออินเดียและบราซิล

แม้ประเทศไทยจะมีจำนวนผู้ติดเชื้อที่ลดลง โดยเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2563 ได้มีการรายงานจำนวนผู้ป่วยโควิดเป็นศูนย์ หรือไม่มียอดผู้ป่วยรายใหม่ ซึ่งก็ยังคงมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งเกิดการแพร่ระบาดอีกครั้ง โดยมีจุดเริ่มต้นมาจากการตรวจพบผู้ติดเชื้อรายใหม่ที่ตลาดกลางกุ้ง ในตำบลมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากแรงงานชาวเมียนมาในตลาดกลางกุ้ง และเกิดการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วในที่พักอาศัยที่แออัด จากนั้นก็เกิดการแพร่ระบาดในลักษณะของดาวกระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ภาครัฐจึงได้ยกระดับมาตรการควบคุมโรคระบาดอย่างเข้มแข็ง มีการควบคุมการเดินทางเข้าออกจังหวัด และระดมเจ้าหน้าที่ตรวจหาเชื้อโดยเน้นที่กลุ่มแรงงานเป็นหลัก แม้วันนี้เราอาจยังไม่รู้ว่าวิกฤตสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจะบรรเทาเบาบางลงเมื่อใด แต่สถานการณ์ดังกล่าวก็ทำให้คนในสังคม ได้ตระหนักและมองเห็นถึง

ความสำคัญของการดูแลสุขภาพใจ สุขภาพ รวมทั้งภาครัฐ เอกชน ก็ตระหนักถึงการปรับเปลี่ยน และปรับตัวเพื่อลดความสูญเสีย และทำให้องค์กรสามารถเดินหน้าต่อไปได้ และสิ่งสำคัญคือ เราได้เห็นความร่วมมือร่วมใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปัน ในสังคมไทย ภายใต้ปรากฏการณ์ของโควิด-19 ซึ่งเป็นสิ่งที่ยืนยันว่า **“เราคนไทยไม่เคยทิ้งกัน”**

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม และขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคม ด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรมสู่สังคมคุณธรรม โดยภารกิจหนึ่งที่ศูนย์คุณธรรมดำเนินการคือ การจัดทำรายงานสถานการณ์คุณธรรมในสังคมไทย ในปี 2563 ศูนย์คุณธรรมได้ประมวลสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น และปรากฏการณ์ทั้งเชิงบวก และเชิงลบ นำมาถ่ายทอดเป็นชุดความรู้ สถานการณ์คุณธรรมในช่วงโควิด-19 ที่ท่านถืออยู่ในมือนี้ เพื่อระลึก ทบทวน สถานการณ์

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ในปี 2563 ภายใต้วิกฤตโควิด-19 ที่เป็นทั้งโอกาสและตัวเร่งให้เกิดการริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ได้อย่างเร็วขึ้น ผู้อ่านจะได้ทำความเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ในมิติทางสังคม พร้อมทั้งการเรียนรู้ปรับตัว และเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ภายใต้วิกฤตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หัวใจสำคัญคือ การสร้างพลังของความร่วมมือร่วมใจของประชาชนชาวไทย ในการฝ่าวิกฤตที่เกิดขึ้น ด้วยหลักคุณธรรมและความดี เพราะในทุกวิกฤตย่อมมีโอกาสซ่อนอยู่เสมอ ขอให้ผู้อ่านทุกท่านได้เตรียมความพร้อม รับมือ และอยู่กับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างมีสติ และมองหาโอกาสที่เป็นทางเลือก และทางรอดในวิกฤตที่เกิดขึ้นให้เจอ

รศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี
ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม
มีนาคม 2564

สารบัญ

คำนำ
03

บทนำ
บันทึกหน้าประวัติศาสตร์ “โควิด คร่าชีวิตผู้คนทั่วโลก ทะลุล้าน”
07

สถานการณ์คุณธรรม 4 มิติ

พอเพียง	วินัย	สุจริต	จิตอาสา
<u>14</u>	<u>19</u>	<u>28</u>	<u>34</u>

สถานการณ์เด่น ปี 2563

สถานการณ์ที่ 1
“พอเพียง”
ทางเลือก ทางรอด ฝ่าวิกฤต
42

สถานการณ์ที่ 2
“วินัย” กับการดำเนินชีวิตใหม่
(New Normal)
47

สถานการณ์ที่ 3
ขยะพลาสติก
ล้นเมือง
51

สถานการณ์ที่ 4
กักตุนหน้ากากอนามัย
ขายเกินราคา หวังรวยทางลัด
56

สถานการณ์ที่ 5
สารพันปัญหา
“โครงการเราไม่ทิ้งกัน”
61

สถานการณ์ที่ 6
นักรบในชุดเกราะ อสม.
กับกลยุทธ์เคาะประตูบ้าน
65

สถานการณ์ที่ 7
แบ่งปันน้ำใจ กับ “ตู้ปันสุข”
สู้กับข้าวริมทาง
70

สถานการณ์ที่ 8
พลังคนรุ่นใหม่
กับการสร้างนวัตกรรมห่างไกลโควิด
76

สถานการณ์ที่ 9
โรคเครียดรุมเร้า
หนักกว่าโควิดระบาด
80

สถานการณ์ที่ 10
วิกฤตสื่อไทย
ในยุคโควิด
85

บันทึกหน้าประวัติศาสตร์ “โควิด คร่าชีวิตผู้คน ทั่วโลกทะลุล้าน”

ในช่วงปลายเดือนธันวาคม 2562 สื่อจีนได้รายงานพบผู้ป่วยมีอาการ “ปอดอักเสบจากเชื้อไวรัส” จากนครอู่ฮั่น เมืองหลวงมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน จำนวน 4 ราย ซึ่งเชื่อมโยงกับตลาดขายส่งอาหารทะเล จำหน่ายทั้งสัตว์ปีก สัตว์น้ำ สัตว์ป่าหลายชนิด โดยจำนวนผู้ป่วยได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องภายในระยะเวลาเพียงไม่กี่วัน จากนั้นจึงกระจายไปหลายพื้นที่ทั่วโลก ตั้งแต่เดือนมกราคม 2563 เพราะชาวจีนหลายหมื่นคนได้เดินทางออกนอกประเทศในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือ โควิด-19 โรคอุบัติใหม่ที่ได้ลุกลามส่งผลให้มีผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วยขั้นวิกฤต และเสียชีวิตอย่างรวดเร็ว โดยสามารถแพร่กระจายจากคนสู่คน ผ่านการไอ จาม หรือสัมผัสกับสารคัดหลั่งของผู้ป่วย

ประเทศไทยกับการแพร่ระบาดของ ของโควิด-19

เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 กระทรวงสาธารณสุขได้แถลงข่าว พบผู้ป่วยรายแรกในประเทศไทย เป็นนักท่องเที่ยวหญิงชาวจีนอายุ 61 ปี มีถิ่นฐานอยู่ที่นครอู่ฮั่น ประเทศจีน ซึ่งได้เดินทางมาถึงท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2563 โดยมีไข้สูง มีประวัติและอาการเสี่ยงที่เข้าเกณฑ์การสอบสวนโรค จึงถูกส่งตัวเข้ารับการรักษาที่สถาบันบำราศนราดูร ต่อมาเมื่อวันที่ 11 - 12 มกราคม 2563 ได้รับการยืนยันว่าติดเชื้อโควิด-19 ซึ่งถือเป็น **ผู้ป่วยยืนยันรายแรกในประเทศไทย และรายแรกของโลกที่ตรวจพบเชื้อมนออกประเทศจีน**

จากนั้นเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2563 กระทรวงสาธารณสุข ได้แถลงข่าวพบผู้ป่วยคนไทยรายแรกที่ติดเชื้อโควิด-19 เป็นคนขับแท็กซี่ที่ไปรับนักท่องเที่ยวจีนที่มีอาการป่วยเพื่อไปส่งที่โรงพยาบาล ผู้ป่วยรายนี้ได้เข้ารับการรักษาที่สถาบันบำราศนราดูรจนหายเป็นปกติ

ข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุข วันที่ 1 มีนาคม 2563 ได้รายงานผู้เสียชีวิตจากโควิด-19 รายแรกในประเทศไทย เป็นชายไทย อายุ 35 ปี ที่มีประวัติสัมผัสนักท่องเที่ยวชาวจีน โดยครั้งแรกแพทย์สงสัยว่าป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก และได้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง ตั้งแต่ปลายเดือนมกราคม 2563 ต่อมา

ตรวจพบเชื้อโควิด-19 จึงส่งตัวเข้ารับการรักษาที่สถาบันบำราศนราดูร เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2563 ผลการเอกซเรย์ปอดพบภาวะวิกฤตของระบบทางเดินหายใจ ทีมแพทย์จึงให้การรักษาอย่างเต็มที่จนตรวจไม่พบเชื้อ แต่ยังมีร่องรอยปอดถูกทำลาย ต่อมาจึงพบระบบอวัยวะภายในล้มเหลว ทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตลงเมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2563

โดยก่อนการระบาดของโรคโควิด-19 ประเทศไทยเกาหลีใต้ได้ประกาศใช้มาตรการให้ชาวต่างชาติที่พำนักอยู่เกินวีซ่า ตั้งแต่วันที่ 11 ธันวาคม 2562 สมัครงใจเดินทางกลับประเทศของตน โดยไม่ถูกปรับและไม่ถูกห้ามเข้าประเทศ ทำให้มีกลุ่มแรงงานไทย

ผิดกฎหมายจำนวนหลายแสนคนขอกลับประเทศอย่างรวดเร็ว เมื่อเริ่มมีการระบาดของโควิด-19 กลุ่มแรงงานไทยที่เรียกว่า “ผีน้อย” ก็เดินทางกลับเข้าสู่ประเทศ ทำให้ประเทศไทยมีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว โดยเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2563 ก็นับเป็นอีกวันหนึ่งที่มีตัวเลขผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดจนทะลุหลักร้อยคน สาเหตุเกิดจากการเข้าไปชมการแข่งขันชกมวยเวทีลุมพินี ทำให้เซียนมวย และพิธีกรชื่อดังออกมาประกาศว่าตนเองติดเชื้อโควิด-19 ทำให้บรรดาเซียนมวย นักมวย และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงกลุ่มใหญ่ที่สุด

วันที่ 21 มีนาคม 2563 กรุงเทพมหานครได้ประกาศปิดสถานบริการ ห้างร้าน เป็นการชั่วคราวเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด มีการควบคุมด้วยมาตรการต่าง ๆ อย่างเข้มงวด โดยศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ได้รายงานตัวเลขผู้ติดเชื้ออย่างต่อเนื่องทุกวัน และมีมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมดูแลอย่างเข้มงวด ประชาชนส่วนใหญ่ก็ได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด จนกระทั่งศูนย์ข้อมูล COVID-19 ของรัฐบาลได้มีการรายงานยอดผู้ป่วยรายใหม่ในประเทศไทยเป็นศูนย์อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2563 และจัดอยู่ในอันดับ 112 ของโลก ที่มีผู้ป่วยยืนยันสะสม 3,351 ราย และเสียชีวิต 58 ราย

วิกฤตระลอกใหม่ รวดเร็วและรุนแรง

แม้ประเทศไทยจะสามารถรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดีในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่จำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่กลับพุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยจุดเริ่มต้นของการแพร่ระบาดระลอกใหม่นี้ เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2563 พบผู้ติดเชื้อคนแรก เป็นแม่ค้าตลาดกลางกุ้ง จังหวัดสมุทรสาคร วัย 67 ปี สาเหตุมาจากแรงงานชาวเมียนมาที่เข้ามาทำงานในตลาดกลางกุ้ง และอาศัยอยู่อย่างแออัด ทำให้จำนวนผู้ติดเชื้อพุ่งขึ้นอย่างรวดเร็วในชุมชนรอบตลาดกลางกุ้ง จนต้องมีการสั่งปิดตลาดและยกระดับมาตรการควบคุมอย่างเข้มข้น มีการควบคุมการเดินทางเข้าออกจังหวัด และระดมเจ้าหน้าที่ตรวจหาเชื้อโดยเน้นที่กลุ่มแรงงานเป็นหลัก

จากการทบทวนสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น ในช่วงเดือนมกราคม - ธันวาคม 2563 พบว่าในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 มีปัญหาที่เกิดขึ้นหลายด้าน ทั้งปัญหาด้านพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น การทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของเจ้าหน้าที่รัฐ การกักตุนหน้ากากอนามัย / ขายเกินราคา การแสวงหา

ผลประโยชน์โดยมิชอบจากมาตรการการเยียวยาของภาครัฐ รวมทั้งปัญหาความเครียดที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต แต่ท่ามกลางปัญหาที่เกิดขึ้น ก็ยังมีสถานการณ์ที่ส่งผลในเชิงบวก หรือช่วยเสริมแรงทางบวกในด้านพฤติกรรมของคนในสังคม (Positive Reinforcement) เช่น การเสียสละของบุคลากรทางการแพทย์ในการดูแลคนไข้

การระดมทุนเพื่อซื้อปัจจัยทางการแพทย์ การมีจิตอาสาช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤต ฯลฯ โดยจากการสรุปสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นสำคัญที่สะท้อนด้านคุณธรรมใน 4 มิติ คือ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา รวมทั้งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

อ้างอิง : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. 2563. จัดหมายเหตุ COVID-19 : รวมพลัง ร่วมใจ ฝ่าภัยวิกฤต (ระยะที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 30 มิถุนายน 2563). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพยาบาลคุ้มครองผู้บริโภคในพระบรมราชูปถัมภ์ เบื้องหลัง...ประเทศไทยฝ่าวิกฤตโควิด-19 รอบแรก!! (31 ธันวาคม 2563). กรุงเทพฯ: กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/914993>

อัปเดตสถานการณ์ 'โควิด-19' วันที่ 31 ธันวาคม 2563. (31 ธันวาคม 2563). กรุงเทพฯ: กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/914955>

โควิด-19: สธ. ประกาศมาตรการระลอกใหม่ในไทย ผู้ติดเชื้อจากกรณีสมุทรสาครเกือบ 700 รายใน 3 วัน. (20 ธันวาคม 2563). BBC News ไทย. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-55383363>

ไทม์ไลน์ 1 ปี โควิด-19 ในประเทศไทย

ธันวาคม

31 ธ.ค. 62

จีนรายงานกลุ่มก้อนผู้ป่วย
ปอดอักเสบไม่ทราบสาเหตุ

มกราคม

2 ม.ค. 63

ไทยเปิดระบบเฟ้าระวังโรค

3 ม.ค. 63

คัดกรองผู้เดินทางจากจีน
ที่สนามบินสุวรรณภูมิ

13 ม.ค. 63

ตรวจพบผู้ติดเชื้อในไทย
รายแรกเป็นหญิงจีนมาจาก
เมืองอู่ฮั่นและพบรายแรก
นอกประเทศจีน

15 ม.ค. 63

พบคนไทยติดเชื้อรายแรก
เดินทางกลับจากเมืองอู่ฮั่น

30 ม.ค. 63

พบติดเชื้อจากในประเทศ
รายแรกเป็นแท็กซี่

***กลาง มี.ค.-เม.ย.**

เกิดการระบาดภายในประเทศ

***พ.ค.-ธ.ค.**

พบผู้ติดเชื้อเดินทางจากต่างประเทศ
และติดเชื้อในประเทศแบบประปราย
และกลุ่มก้อนขนาดเล็ก

มีนาคม

8 มี.ค. 63

ตรวจพบผู้ติดเชื้อกลุ่มก้อน
ในสถานบันเทิงย่านทองหล่อ

11 มี.ค. 63

พบติดเชื้อกลุ่มก้อนในสนามมวย

22 มี.ค. 63

ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน
และประกาศเคอร์ฟิวทั่วประเทศ

ธันวาคม

17 ธ.ค. 63

ตรวจพบหญิงไทยอายุ 67 ปี
ติดเชื้อที่ จ.สมุทรสาคร

19 ธ.ค. 63

รายงานการติดเชื้อกว่า 500 ราย
ในแรงงานต่างด้าว จ.สมุทรสาคร
ประกาศล็อกดาวน์ จ.สมุทรสาคร

18 - 21 ธ.ค. 63

รายงานพบผู้ติดเชื้อในหลายจังหวัด
เชื่อมโยงกับการเดินทางมายัง
จ.สมุทรสาคร

20 ธ.ค. 63

ประเทศไทยเข้าสู่การระบาดรอบใหม่

24 ธ.ค. 63

ศบค.ประกาศแบ่งโซนพื้นที่จังหวัด

สถานการณ์
คุณธรรม

4 มิติ

พอเพียง

“พอเพียง หมายถึง ความพอเพียงในการดำเนินชีวิตแบบทางสายกลาง มีเหตุ มีผล ใช้ความรู้ในการตัดสินใจอย่างรอบคอบ มีความพอประมาณ พอดี ไม่เบียดเบียนตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม ไม่ประมาท สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี และ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง”

“ความพอเพียง”

เป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของคนในสังคม ในอดีตสังคมดั้งเดิมจะมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย คนในชุมชนผลิตสินค้าเพื่อการบริโภคและใช้สอยในครัวเรือน ชุมชนมีความใกล้ชิดผูกพันกันในลักษณะของความเป็นเครือญาติ มีการแบ่งปันทรัพยากรร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกัน แต่เมื่อสังคมไทยได้พัฒนาไปสู่ความทันสมัยตามแบบตะวันตก จึงเกิดการปฏิรูประบบโครงสร้างต่าง ๆ มากมาย ทำให้วิถี

ชีวิต ความเชื่อ และคุณค่าของคนในสังคมผันแปรไปตามกาลเวลา

ผลของการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งในเชิงบวก เช่น การเพิ่มขึ้นของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย ความเจริญทางวัตถุ แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อเชิงลบ เช่น การขยายตัวของอุตสาหกรรม ทำให้เกิดปัญหามลภาวะ การส่งเสริมด้าน

เกษตรแผนใหม่ที่มีมุ่งเพื่อการค้าและการส่งออก ความเสื่อมโทรมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในสังคม สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ **ความต้องการทางจิตใจที่เปลี่ยนไปของคนในสังคม เพื่อตอบสนองสิ่งที่ยู่นอกเหนือจากกายภาพ** เช่น ต้องการชื่อเสียง การยอมรับในสังคม ต้องการเสพสิ่งปรนเปรอที่ไม่มีขอบเขตหรือไม่จำกัด ฯลฯ

แต่ประเทศไทยนับว่ามีความโชคดี ที่ได้มีการวางรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณธรรม ด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควร โดยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงปฏิบัติการ มียุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศ เพื่อให้ชุมชน สังคมมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเอง และใช้ศักยภาพและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผลกระทบจาก สถานการณ์โควิด-19

ท่ามกลางการแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งได้ส่งผลกระทบในหลายประเทศทั่วโลก แม้ประเทศไทยจะมีจำนวนผู้ติดเชื้อที่น้อยกว่าประเทศอื่น ๆ ก็ตาม แต่ในทางเศรษฐกิจก็นับว่าส่งผลกระทบไม่น้อย และที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ ธุรกิจด้านการส่งออกและการท่องเที่ยวที่อาจฟื้นตัวได้ช้า อีกทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดที่ยังมีความไม่แน่นอน ก็ยังคงส่งผลกระทบต่อแรงงานไทยอีกเป็นจำนวนมาก

1. อัตราผู้ว่างงานพุ่งสูงขึ้น

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้สำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร พบว่ามีผู้ว่างงานกว่า 7.5 แสนคน ซึ่งสูงกว่าปีก่อนในช่วงเวลาเดียวกันถึงเกือบเท่าตัว และผู้ประกอบการในระบบประกันสังคมที่ขอรับสิทธิประโยชน์กรณีว่างงาน ก็เพิ่มสูงขึ้นประมาณ 3 แสนคน แต่ตลาดแรงงานในไทยจะใช้วิธีปรับเปลี่ยนชั่วโมงการทำงานมากกว่าการเพิ่มลดคนงาน ซึ่งหมายความว่า นายจ้างจะพยายามรักษาลูกจ้างไว้โดยการลดชั่วโมงการทำงานก่อน เมื่อมีความจำเป็นจึงค่อยใช้วิธีเลิกจ้าง

2. คริวเรือนกอล์ฟนี้ พุ่งสูงสุดในรอบ 18 ปี

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย รายงานว่า จากข้อมูลนี้คริวเรือนในไตรมาสที่ 2/2563 ยอดคงค้างหนี้คริวเรือนของไทยยังคงขยับขึ้นสวนทางเศรษฐกิจที่หดตัว ซึ่งส่งผลทำให้สัดส่วนหนี้คริวเรือนของไทยเพิ่มสูงขึ้นแตะระดับสูงสุดในรอบ 18 ปี ครั้งใหม่ที่ 83.8% ต่อจีดีพี (มีมูลหนี้ 13.6 ล้านล้านบาท) สูงขึ้นต่อเนื่องจากในไตรมาส 1/2563 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 80.1% ต่อจีดีพี ซึ่งจากทิศทางหนี้คริวเรือนที่เพิ่มขึ้นสะท้อนว่ากลุ่มที่ยังพอมีกำลังซื้อมีการก่อหนี้ก้อนใหญ่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสินเชื่อที่อยู่อาศัย ขณะที่อีกกลุ่มต้องเผชิญปัญหาขาดสภาพคล่อง และต้องการมาตรการช่วยเหลือจากสถาบันการเงิน

3. ักกุนสินค้าในภาวะขาดแคลน

ผลจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยตื่นตระหนกจนก่อให้เกิดการกักตุนสินค้าและอาหารจำนวนมาก ไม่เว้นแม้แต่ประเทศไทยที่ต้องหาซื้อเครื่องอุปโภคและอาหารในซูเปอร์มาร์เก็ตหลายแห่ง ทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนสินค้าอุปโภคและบริโภคจำนวนมาก รวมทั้งหน้ากากอนามัยที่มีไม่เพียงพอ ทำให้รัฐบาลต้องสั่งห้ามส่งออกและควบคุมราคา โดยผู้ผลิตหน้ากากอนามัยของรัฐที่มีทั้งหมด 11 แห่ง จะต้องส่งสินค้าไปยังกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งจะเป็นศูนย์กระจายสินค้าจุดเดียวของรัฐบาลเท่านั้น สำหรับผู้ที่ต้องการหน้ากากอนามัยอย่างเร่งด่วนจะต้องไปติดต่อขอซื้อที่กระทรวงพาณิชย์ในเวลาที่กำหนด และสามารถซื้อได้จำกัดจำนวนคนละ 4 ชิ้นเท่านั้น จากสถานการณ์การขาดแคลนหน้ากากอนามัยทำให้บริษัทเอกชนยักษ์ใหญ่รายหนึ่งลงจัดตั้งโรงงานผลิตหน้ากากอนามัยด้วยเงินลงทุน 100 ล้านบาท เพื่อผลิตหน้ากากให้ได้เดือนละ 3 ล้านชิ้น ทดแทนภาวะขาดแคลนที่เกิดขึ้น โดยได้มอบให้กับโรงพยาบาลทั่วประเทศไปแล้วกว่า 1,000 แห่ง

สถานการณ์คุณธรรม กับ “ความพอเพียง”

สวนดุสิตโพล ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง “ทางเลือก...ทางรอด ประเทศไทย ยุคโควิด-19” จากกลุ่มตัวอย่าง 1,070 คน ระหว่างวันที่ 15 - 19 มิถุนายน 2563 โดยในมิติด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า

1 ยึดหลักพอเพียงในการดำรงชีวิต	ร้อยละ 83.56
2 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจให้แก่อีก	ร้อยละ 78.67
3 มีสติ มีความอดทน	ร้อยละ 74.67
4 มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจ	ร้อยละ 73.78
5 การเคารพกติกาสังคม	ร้อยละ 67.33

ที่มา : สวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต สำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 1,070 คน ระหว่างวันที่ 15 - 19 มิถุนายน 2563

จากผลการสำรวจดังกล่าว จะเห็นได้ว่า **การนำหลักพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต จะทำให้สังคมไทยสามารถรอดพ้นจากวิกฤต** โดยประเทศไทยมีความได้เปรียบกว่าประเทศอื่น ๆ เนื่องจากมีโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมในภาคเกษตรที่เข้มแข็ง โดยได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้งานเกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นแนวทางสำคัญเพื่อการดำรงอยู่และปฏิบัติตน หรือขับเคลื่อนพัฒนาให้ประเทศเกิดความมั่นคงและยั่งยืนได้ โดยการดำเนินตามทางสายกลางใช้สติปัญญาในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้งผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุและผลควบคู่กันไป ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งพาตนเอง และดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคงภายใต้ปัจจัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งมีความสามารถในการจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

ขับเคลื่อน “หลักพอเพียง” ในวิกฤตโควิด

1. ภาครัฐ มุ่งน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารประเทศ

โดยการเร่งปรับรูปแบบการทำงานให้เป็นการดำเนินวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) มีการฝึกกำลังทุกภาคส่วน และทุกระดับในสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศ จากสถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ทำให้รัฐบาลมุ่งเน้นด้านการฟื้นตัวจากวิกฤต โดยการพัฒนาระบบสาธารณสุขที่เข้มแข็ง การจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม ในมิติเศรษฐกิจก็ได้เร่งแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนแก่ประชาชน เพื่อเยียวยาและลดผลกระทบจากสถานการณ์โควิด ยังมีการขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจใหม่ที่เรียกว่า Bio-Circular-Green Economy หรือ (BCG) คือ เรื่องเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว มีแนวทางสำคัญ คือ การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เพื่อมุ่งสู่ความยั่งยืน

ภายใต้การดำเนินการตามมาตรการทั้งหมด ทำให้ประเทศไทยได้รับคำชื่นชมจากองค์การสหประชาชาติ และองค์การอนามัยโลก รวมถึงได้รับการยอมรับจากประชาคมระหว่างประเทศว่าสามารถบริหารจัดการด้านสาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด และฟื้นตัวจากสถานการณ์ดังกล่าวได้ดีที่สุดประเทศหนึ่งของโลก

2. ภาครัฐกิจ เน้นสร้างมูลค่า ด้วยนวัตกรรม และเทคโนโลยี

ภาครัฐกิจได้รับผลกระทบที่ค่อนข้างหนัก โดยเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) แต่หลายแห่งก็สามารถพลิกวิกฤตสู่โอกาส นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นทางรอดในการปรับตัวรับมือกับเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น เช่น การมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการรักษาชื่อเสียงและคุณธรรมมากกว่าการแสวงหาผลกำไร การยึดหลักการดำเนินงานภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียง มีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยี หรือใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ เช่น การให้บริการเดลิเวอรี่ การสื่อสารกับพนักงานถึงวิธีการบริหารสภาวะวิกฤต รวมทั้งการวางแผนรักษาสภาพคล่องของเงินสด เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับธุรกิจ ทำให้ธุรกิจเดินหน้าต่อไปได้

3. ภาคชุมชน กับการตามรอยเศรษฐกิจพอเพียง

แม้ภาคชุมชนจะได้รับผลกระทบจากวิกฤตนี้ไม่มากนัก เพราะว่าได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตก่อนหน้านี้แล้วจนเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ครั้นเมื่อเกิดวิกฤตโควิด-19 แนวทางของหลักปรัชญาจึงเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันอย่างดี ในหลาย ๆ พื้นที่ทั่วประเทศ ประชากรที่อยู่ในภาคเกษตรกรรม จึงไม่ค่อยได้รับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน แม้จะขาดแคลนบ้างในองค์ประกอบอื่น ๆ แต่ผู้คนส่วนใหญ่ก็สามารถพึ่งพาตนเองมีกินมีใช้ และแบ่งปันแลกเปลี่ยนผลผลิตระหว่างกันได้

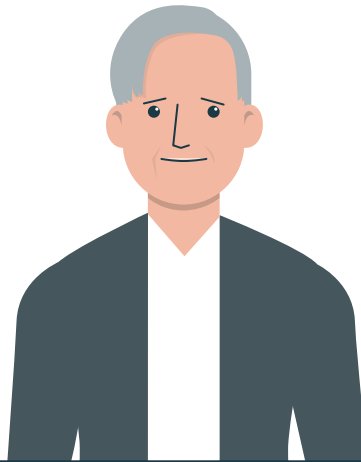
4

ภาคประชาชน นำหลักพอเพียงมาใช้เป็นทางออกในวิกฤต

จากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่ามีผู้ว่างงานกว่า 7.5 แสนคน และยังมีหนี้ครัวเรือนอีกจำนวนมาก โดยคนไทยมีภาระหนี้ก้อนข้างสูงผนวกกับในสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งยังมีความไม่แน่นอนที่ย่อมส่งผลกระทบมากกว่าผลดี ดังนั้น การนำแนวคิดของหลักความพอเพียงมาปรับใช้ ก็สามารถบรรเทาความเดือดร้อนในยามวิกฤตไปได้ เช่น การลดรายจ่ายที่จำเป็น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสร้างวินัยด้วยการเก็บออมให้มากขึ้น มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างถูกวิธี เป็นต้น

เรย์ ดาลีโอ (Ray Dalio) อภิเษกเศรษฐีชื่อดังชาวนิวยอร์ก ผู้ก่อตั้งและบริหารกองทุน Bridgewater Associates กองทุนเฮดจ์ฟันด์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ได้ให้สัมภาษณ์แก่ MARKETS INSIDER เว็บไซต์ข่าวเศรษฐกิจและการลงทุนไว้ว่า หลังได้รับผลกระทบรุนแรงจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 คาดการณ์ว่า...

••
**เศรษฐกิจทั่วโลกจะไปทิศทาง
ที่ทุกคนต้องประหยัดอดออมมากขึ้น
และทั่วโลกจะเดินหน้าเข้าสู่
การพึ่งพาตนเองแบบพอเพียงมากขึ้น
(Self-Sufficient)**
••

ที่มา : คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ. 2562. หนังสือชุด การส่งเสริมคุณธรรม พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา สร้างคนดีสู่สังคม. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

ผลกระทบโควิด-19 ต่อตลาดแรงงานไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย. (24 กรกฎาคม 2563). ธนาคารแห่งประเทศไทย. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_12Oct2020.aspx

หนี้ครัวเรือนพุ่ง สวนเศรษฐกิจติดลบ - ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (5 ตุลาคม 2563). ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. สืบค้นจาก <https://kasikomresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Household-Debt-FB-050920.aspx>

ตุลิตโพลชี้ทางรอดประเทศยุคโควิด เน้นสร้างอาชีพ ยึดหลักพอเพียง การเมืองไม่ทุจริต. (26 มิถุนายน 2563). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/politics/detail/9630000065895>

เอเชียตื่นตระหนก แห่งทุนสินค้าช่วง COVID-19 ระบาด. (11 มีนาคม 2563). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/870126>

โลกจะเปลี่ยนผ่านสู่การพึ่งพาตัวเองแบบพอเพียง. (25 เมษายน 2563). คมชัดลึก. สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/news/regional/428652>

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทางเลือกที่เหมาะสมสังคมไทยในทุกวิกฤติ. (21 กรกฎาคม 2563). สยามรัฐออนไลน์. สืบค้นจาก <https://siamrath.co.th/n/171049>

วินัย

“วินัย หมายถึง การยึดมั่นและรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ทั้งวินัยต่อตนเองในการผลักดันชีวิตให้ก้าวหน้า วินัยต่อองค์กร สังคม ปฏิบัติตามจริยธรรม จรรยาบรรณ และเคารพต่อกฎหมาย”

ถ้าไม่มีวินัยในตนเองก็จะส่งผลให้เกิดความวุ่นวาย ไร้ระเบียบ เพราะวินัยนั้นเป็นองค์ประกอบของชีวิตที่มีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จ และนำชีวิตไปสู่สิ่งที่ตั้งงามนั้นได้ วินัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ วินัยในตนเอง สามารถเห็นยวรั้งไม่ให้เกิดการประพฤตปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี และก่อให้เกิดความสำเร็จในชีวิต เช่น ความขยันอดทน ตรงต่อเวลา รับผิดชอบ ฯลฯ และวินัยเพื่อส่วนรวม คือ การกระทำของบุคคลที่ช่วยให้เกิดการอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีระเบียบ มีความสุข เช่น วินัยจราจร การเคารพกฎระเบียบ การเคารพสิทธิผู้อื่น ฯลฯ

โดยวินัยในตนเองและวินัยเพื่อส่วนรวมไม่ได้ถูกแยกออกจากกันชัดเจน แต่มีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกัน ถ้าคนในสังคมมีวินัยส่วนตัวหลาย ๆ ด้าน และทำงานเป็นนิสัยก็จะกลายเป็นวินัยของสังคมเองได้

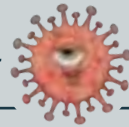

ผลกระทบจาก สถานการณ์โควิด-19

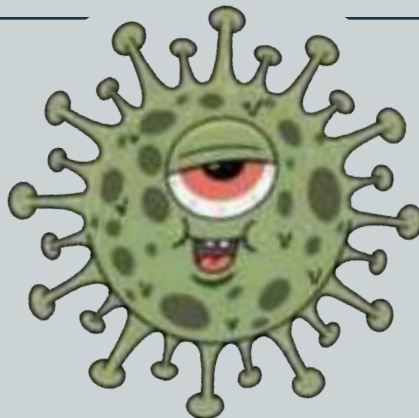
แม้สถานการณ์การต่อสู้กับการแพร่ระบาดของโควิด-19 จะยืดเยื้อมาตั้งแต่ต้นปี 2563 จนกระทั่งรัฐบาลได้หาวิธีการควบคุม โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย คือ พ.ร.ก. การบริหาร

ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และประกาศเคอร์ฟิว แต่ก็ยังพบผู้ฝ่าฝืนจำนวนมาก จนต้องมีการสื่อสารเพื่อขอความร่วมมือกับประชาชนให้ปฏิบัติตาม พร้อมทั้งมี

การรายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทุกระยะ เพื่อให้รับทราบ และเกิดความตระหนักต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น

การขาดวินัยในหมู่คนจำนวนมากนับเป็นการสร้างความหวาดวิตกให้กับสังคมเป็นส่วนใหญ่ และยังเป็นการสร้างภาระซ้ำเติมให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะกลุ่มแพทย์ พยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์ อาสาสมัครด้านสาธารณสุขที่อยู่ตามหมู่บ้านทั่วประเทศ ซึ่งเป็นด่านหน้าที่สำคัญในการดูแลรักษาชีวิตของประชาชน การมีวินัยเป็นเรื่องของจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายมาบังคับให้ปฏิบัติตาม และจากสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้น กลายเป็นภาพสะท้อนสังคมไทย ในการแสดงออกถึงการรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการปฏิบัติ และฝ่าฟันวิกฤตไปพร้อมกับหน้าที่และความรับผิดชอบ และการที่มีหน่วยงานในระดับนานาชาติ เช่น องค์การอนามัยโลก ต่างออกมากล่าวชื่นชมก็เป็นสิ่งที่รับรู้ในเชิงประจักษ์ว่าเราทุกคนต้องใช้วินัย และความรับผิดชอบในการต่อสู้กับวิกฤตที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

1. วินัยจราจร

จำนวนอุบัติเหตุและผู้เสียชีวิต ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง สาเหตุมาจากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาด **ด้วยการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing)** รวมถึงการสั่งห้ามประกอบกิจกรรมต่าง ๆ และการปิดสถานบริการทั้งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อีกทั้งการชะลอหรือระงับการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติ การงดกิจกรรมสาธารณะที่เป็นกรรวมกลุ่ม ทำให้ปริมาณการใช้รถใช้ถนนลดน้อยลง ส่งผลให้จำนวนการเกิดอุบัติเหตุและการเสียชีวิตลดลง โดยเฉพาะในเดือนมีนาคม 2563 เกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกและจำนวนผู้เสียชีวิต ลดลงร้อยละ 9.5 และ 4.2 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา จากมาตรการของภาครัฐที่จำกัดการเคลื่อนย้าย ส่งผลให้ประชาชนมีการปรับรูปแบบการดำเนินชีวิต และลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้

แม้อุบัติเหตุและจำนวนผู้เสียชีวิตจะลดลง แต่ระดับความรุนแรงกลับเพิ่มสูงขึ้น ข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขได้ระบุว่า จากมาตรการล็อกดาวน์และเคอร์ฟิวนั้น ทำให้ผู้ขับขี่ใช้ความเร็วจากถนนที่โล่งเพื่อให้ไปถึงจุดหมายปลายทางได้

อย่างรวดเร็วภายในเวลา 22.00 น. ทำให้ผู้ประสบเหตุมีโอกาเสียชีวิตสูง สาเหตุมาจากการขาดวินัยในการขับขี่จากการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2552 - 2562) จะพบว่า สาเหตุอันดับแรกเกิดจากพฤติกรรมขับขี่เร็วกว่าที่กำหนด

แม้จะมีการกำหนดแนวทางการลดอุบัติเหตุที่ชัดเจนจากภาครัฐ ทั้งเรื่องเมาแล้วขับ การขับขี่ความเร็วเกินกำหนด และรถจักรยานยนต์ไม่ปลอดภัย แต่อัตราการเกิดอุบัติเหตุก็ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

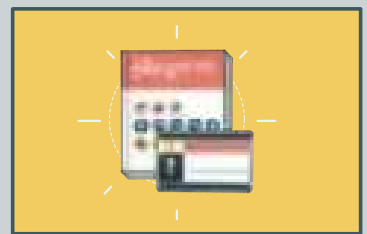
วิธีแก้ปัญหา

รณรงค์ผู้ขับขี่
ผู้โดยสารให้มีพฤติกรรม
การใช้ถนนที่ปลอดภัย

บังคับใช้กฎหมาย
อย่างเข้มงวด

พัฒนาหลักสูตร
วินัยจราจรที่เหมาะสม

2. ขยะพลาสติกในเมือง

ในช่วงต้นปี 2563 หน่วยงานภาคเอกชน ห้างร้านต่าง ๆ ได้ขานรับนโยบายงดแจกถุงพลาสติกเพื่อลดวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ทำให้ลดปริมาณการใช้งานของถุงพลาสติกไปได้ระดับหนึ่ง แต่เมื่อเข้าสู่สถานการณ์โควิด-19 ปริมาณขยะพลาสติกจากการสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี่กลับพุ่งสูงขึ้น เกิดจากรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป เพราะต้องอาศัยอยู่ที่บ้านเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดพฤติกรรมการสั่งอาหารในรูปแบบเดลิเวอรี่ (Food Delivery) แต่สิ่งที่ตามมา คือ ปริมาณของขยะพลาสติกเพิ่มสูงขึ้น แม้ปริมาณของขยะในภาพรวมจะลดลงในทุกพื้นที่ โดยพื้นที่กรุงเทพมหานครลดลงจากปกติ 10,560 ตันต่อวัน เป็น 9,370 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 11 และเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น ภูเก็ตลดลงจาก 970 ตันต่อวัน เป็น 840 ตันต่อวัน จังหวัดนครราชสีมาจำนวนขยะลดลงจาก 240 ตันต่อวัน เป็น 195 ตันต่อวัน และเมืองพัทยามียอดลดลงจาก 850 ตันต่อวัน เป็น 380 ตันต่อวัน แต่ก็แลกกับจำนวนขยะพลาสติกซึ่งเกิดจากการสั่งอาหารรูปแบบเดลิเวอรี่ที่พุ่งขึ้นสูงถึงร้อยละ 60 ในเขตกรุงเทพมหานคร และร้อยละ 30 ในจังหวัดนครราชสีมา

ธุรกิจเดลิเวอรี่เติบโต แต่ปริมาณขยะกลับพุ่งสูงขึ้น

การบริการอาหารในรูปแบบเดลิเวอรี่ (Food Delivery) ได้รับความนิยมอย่างสูง โดยเฉพาะในช่วงที่ประชาชนต้องกักตัวอยู่ที่พักอาศัย หรือทำงานที่บ้าน (Work from Home) ซึ่งได้เติบโตอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับการซื้อขายสินค้าออนไลน์ทั้งในกรุงเทพฯ และปริมณฑล การกระจายตามจังหวัดต่าง ๆ เนื่องจากการซื้อขายสินค้าออนไลน์และธุรกิจเดลิเวอรี่สร้างความ

สะดวกสบายแก่ผู้บริโภค ไม่ต้องเดินทางไปซื้อของด้วยตัวเอง แต่เมื่อรัฐบาลได้ประกาศภาวะฉุกเฉินในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน 2563 การเติบโตของธุรกิจจึงมีมากกว่า 100 % แต่สิ่งที่ตามมา คือ ปริมาณขยะพลาสติกที่เกิดขึ้นจากการสั่งอาหาร ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ที่ห่อและอุปกรณ์ ที่ก่อให้เกิดขยะพลาสติกไม่น้อยกว่า 5 ชิ้นต่อการสั่งซื้อแต่ละครั้ง

ขยะหน้ากากอนามัยอันตรายที่ไม่ควรมองข้าม

จากกรณีที่มีการใช้หน้ากากอนามัยเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ปริมาณของขยะที่มาจากหน้ากากอนามัยพุ่งสูงขึ้น เนื่องจากมีการทิ้งขยะในหลายครัวเรือน โดยบางวันมีขยะติดเชื้อเพิ่มขึ้นกว่า 1,000 กิโลกรัม ซึ่งเป็นขยะที่ไม่ได้มีการคัดแยก แม้จะมีการติดป้ายสัญลักษณ์ ป้ายข้อความ “สำหรับ

ทิ้งหน้ากากอนามัยเท่านั้น” ในพื้นภาครัฐอย่างชัดเจน แต่ก็ยังมีประชาชนที่ทิ้งไม่ถูกวิธี หรือขาดจิตสำนึกในการจัดการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่เก็บขยะที่มีความเสี่ยงสูงที่จะติดโควิด-19 อีกทั้งขยะยังแพร่กระจายลงสู่ชุมชนทั้งทางน้ำและอากาศอีกด้วย

3. ภาระหนี้จากบัตรเครดิต สินเชื่อบุคคล

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ได้เปิดเผยข้อมูลเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนในไตรมาสที่ 2/2563 จากธนาคารแห่งประเทศไทย โดยยอดคงค้างหนี้ครัวเรือนยังคงขยับขึ้นสวนทางกับเศรษฐกิจที่เป็นผลมาจากโควิด-19 ส่งผลทำให้สัดส่วนหนี้ครัวเรือนของไทยเพิ่มสูงขึ้น โดยมียอดคงค้างหนี้ครัวเรือน จำนวน 13,587,996 ล้านบาท หรือคิดเป็น 83.8% ต่อ GDP แสดงให้เห็นถึงการหนี้สินที่พุ่งสูงขึ้นและครัวเรือนที่อ่อนแอลง โดยประชาชนบางกลุ่มยังมีการก่อหนี้เพิ่มขึ้น หลายกลุ่มก็ต้องรับมือกับปัญหาขาดสภาพคล่อง และมาตรการช่วยเหลือจากสถาบันการเงิน

ปัญหาหนี้ส่วนใหญ่ที่พบมาจากหนี้บัตรเครดิต หนี้สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อที่อยู่อาศัย หนี้ออนไลน์ และปัญหาความไม่แน่นอนเกี่ยวกับ

การระบาดซ้ำ รวมถึงปัญหาต่าง ๆ เช่น ภัยแล้ง ฯลฯ โดยกลุ่มที่ประสบปัญหาส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน

นำรายได้เกือบทั้งหมดเพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคทำให้เงินออมไม่เพียงพอ หรือไม่สามารถรองรับความอ่อนไหวต่อปัจจัยลบทางเศรษฐกิจได้

การแก้ปัญหาในบทบาทของภาครัฐในการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยมีมาตรการกระตุ้นการใช้จ่าย และมาตรการเพิ่มการหมุนเวียนเม็ดเงิน เนื่องจากกำลังซื้อของครัวเรือนที่อ่อนแอลงมากจากรายได้หายไป และภาวะการว่างงาน โดยได้ออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการใช้จ่ายของครัวเรือนในรูปแบบต่าง ๆ โดยในช่วงเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2563 ได้ออก 3 มาตรการ ได้แก่ ซ้อปดีมีคืน โครงการคนละครึ่ง และโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมทั้งมาตรการเยียวยาที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด เช่น มาตรการเราไม่ทิ้งกัน เงินชดเชยจากประกันสังคม เป็นต้น

"หนี้ครัวเรือน" ↑↑

เพิ่มขึ้นสูงสุดในรอบ 18 ปี

83.8% ต่อ GDP
ยอดคงค้างหนี้ครัวเรือน
13,587,996 ล้านบาท

หนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นทุกปี ↑↑↑

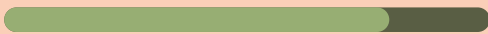
Q1/62
78.4% ต่อ GDP

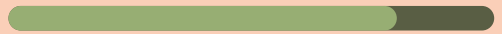
Q2/62
78.4% ต่อ GDP

Q3/62
78.9% ต่อ GDP

Q4/62
79.9% ต่อ GDP

Q1/63
80.2% ต่อ GDP

Q2/63
83.8% ต่อ GDP

2563F
88-89% ต่อ GDP

หนี้ส่วนใหญ่มาจาก

หนี้บัตรเครดิต

หนี้สินเชื่อส่วนบุคคล

หนี้สินเชื่อที่อยู่อาศัย

หนี้ผ่อนรถยนต์

ผลกระทบของปัญหาเศรษฐกิจขาดสภาพคล่อง

4. “การ์ดอย่าตก” พฤติกรรมคนไทยป้องกันโควิด

จากกระแสการรณรงค์ให้คนในประเทศ “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” ซึ่งถือเป็นการสร้างวินัยในการควบคุมดูแลตนเอง เช่น การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) การล้างมืออย่างถูกวิธี การใส่หน้ากากอนามัย การใช้ช้อนส้อมส่วนตัวในการรับประทานอาหาร ฯลฯ รวมถึงการเคารพกฎระเบียบทางสังคม ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ ในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ กำหนดระเบียบปฏิบัติ และข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันในสังคม และความร่วมมือจากประชาชนในการป้องกันดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ

“วินัย” หัวใจแห่งคุณธรรมต่อสู้โควิด

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ร่วมกับสำนักวิจัยซูเปอร์โพล ได้ทำการสำรวจข้อมูลสถานการณ์คุณธรรมกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 จากกลุ่มตัวอย่างประชาชนทุกสาขาอาชีพทั่วประเทศ จำนวน 3,010 คน ระหว่างวันที่ 23 – 29 มิถุนายน 2563 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 63.9 ระบุว่า คุณธรรมที่ควรยึดถือปฏิบัติเป็นหลักในการดำเนินชีวิตในวิกฤตที่เกิดขึ้น คือ ความมีวินัย รองลงมา

ร้อยละ 55.0 คือ ความพอเพียง ร้อยละ 50.8 คือ ความรับผิดชอบ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า คุณธรรมที่ประชาชนนึกถึงและนำไปปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 คือ การมีวินัยเป็นอันดับหนึ่ง และการดำรงชีวิตแบบพอเพียง มีความรับผิดชอบต่อข้อปฏิบัติของประชาชนที่มีวินัยคือการรักษาระยะห่างทางสังคม การล้างมือสม่ำเสมอ และการใส่หน้ากากอนามัย

อ้างอิง : คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ. 2562. หนังสือชุด การส่งเสริมคุณธรรม พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา สร้างคนดีสู่สังคม. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

ศูนย์วิจัยกสิกรฯ จีรัฐออกมาตรการรับ “ผู้ว่างงานใหม่” หลังโควิด คาด Q2 พีกสุด. (4 มิถุนายน 2563). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/finance/news-473282>

“หนักครึ่งเรือน” เพิ่มขึ้นสูงสุดในรอบ 18 ปี. (2 ตุลาคม 2563). Marketeer Online. สืบค้นจาก <https://marketeeronline.co/archives/191242>

วินัยเป็นค่าแพง กฎหมายเป็นตัวค้า สู้ภัยโควิด-19. (4 ตุลาคม 2563). สถาบันนโยบายศึกษา. สืบค้นจาก <http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1588445949.news>

ขยะพลาสติกพุ่งกว่า 60 % ในช่วงโควิด -19. (22 พฤษภาคม 2563). มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (ม.ส.ท.). สืบค้นจาก http://www.tei.or.th/th/blog_detail.php?blog_id=51

หลักคุณธรรม

ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน
ต่อสถานการณ์โควิด-19

คุณธรรมที่ควรยึดเป็นหลักในการดำเนินชีวิต
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

1	ความมีวินัย	63.9 %
2	ความพอเพียง	55.0 %
3	ความรับผิดชอบ	50.8 %
4	ความมีน้ำใจ	34.9 %
5	การพึ่งพาตนเอง	33.7 %

คุณธรรมที่ทำให้ประชาชนคนไทย
รอดพ้นโควิด-19

1	ความมีวินัย	66.3 %
2	ความรับผิดชอบ	49.3 %
3	ความพอเพียง	38.0 %
4	ความมีน้ำใจ	34.9 %
5	การพึ่งพาตนเอง	34.6 %

สุจริต

“สุจริต หมายถึง ความซื่อตรง ความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่น ยืนหยัดในการรักษาความจริง ความถูกต้อง ความเป็นธรรมทั้งปวง กล้าปฏิเสธการกระทำที่ไม่ซื่อตรง ไม่ซื่อสัตย์ของบุคคลอื่นที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม”

“ความสุจริต”

เป็นคุณธรรมสำคัญที่เราทุกคนควรยึดถือปฏิบัติ เพราะจะทำให้เกิดการประพฤติดี จริ่งใจ ไม่คดโกง และเกิดการพัฒนาไปสู่ความมั่นคงเป็นที่เชื่อถือยอมรับ หากปราศจากความสุจริตก็อาจนำไปสู่การเอารัดเอาเปรียบ ความเหลื่อมล้ำ ความแตกแยก หรือ

หนทางแห่งหายนะได้ แม้สังคมไทยในปัจจุบันจะประสบปัญหาวิกฤตด้านการทุจริตมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ทำให้เกิดความเสียหายต่อการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และภาพลักษณ์ของประเทศ แต่ก็ยังมีทางออกในการ

แก้ไขปัญหา ที่เปรียบเสมือนแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ คือ การปลูกฝังให้คนในสังคมมองเห็นคุณค่าของความสุจริต ซื่อตรง ซื่อสัตย์ มีระบบและกระบวนการหล่อหลอมขัดเกลาทางสังคม ตั้งแต่เด็ก ครอบครัว ชุมชน องค์กร และสังคม

หากทุกภาคส่วนร่วมมือร่วมใจกันก็จะปรับเปลี่ยนให้คนไทยมีความสุจริตเป็นฐานในการดำเนินชีวิต และปฏิบัติจนติดตัวกลายเป็นนิสัยที่ดีได้

ผลกระทบจาก สถานการณ์โควิด-19

ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 สถานการณ์การทุจริตในประเทศไทยก็ยังคงทวีความรุนแรงขึ้น มีประเด็นเรื่องการร้องเรียนและให้ตรวจสอบจำนวนมาก สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือ ป.ป.ช. ได้เผยสถิติการร้องเรียนทุจริตที่เกิดขึ้น ในรอบ 9 เดือน ปี 2563 โดยมีการกล่าวหากระทรวงมหาดไทยมากที่สุด 1,601 เรื่อง รองลงมาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1,579 เรื่อง และกระทรวงศึกษาธิการ 640 เรื่อง นอกจากนี้ยังมีประเด็นการทุจริตที่เกิดขึ้นอีกมากมาย ในสภาวะที่คนในสังคมยังกังวลกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และความไม่ปลอดภัยในการแพร่กระจายของโควิด-19 โดยสามารถสรุปประเด็นที่มีการร้องเรียนและตรวจสอบมากที่สุด ดังนี้

1. ทุจริตกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

สำนักข่าวหลายแห่งได้ตีแผ่เรื่องราวของการทุจริตงบประมาณของการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเฉพาะเครื่องมือแพทย์และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการป้องกัน ควบคุม และรักษาโรค โดยได้มีการยกเว้นขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างในสถานการณ์ปกติ และให้เจ้าหน้าที่ตกลงเจรจากับผู้ประกอบการที่มีอาชีพหรือรับจ้างนั้นโดยตรง และรายงานขอความเห็นชอบต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ซึ่งได้กลายเป็นช่องว่างให้หน่วยงานของรัฐได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ปกติ และเจ้าหน้าที่ก็สามารถใช้อำนาจดุลพินิจตีความว่าเป็นเหตุจำเป็น เพื่อหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างปกติ รวมถึงกำหนดให้วงเงินในการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละครั้งเป็นราคากลาง ทำให้หน่วยงานภาครัฐซื้อสินค้าในราคาที่สูงอันจะส่งผลกระทบต่อความไม่คุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณ

ในช่วงปี 2563 สื่อสังคมออนไลน์ได้มีการนำเสนอข้อมูลพฤติกรรมกรรมการซื้อขายทุจริต และการยื่นเรื่องร้องเรียนการกระทำผิดของหน่วยงานรัฐบางแห่งต่อสำนักงาน ป.ป.ช. เช่น กรณีการเก็บค่าดำเนินการจากการนำเข้าน้ำยาและชุดตรวจการแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งได้มีการมีศึกษาการรายงานการนำเข้าเครื่องตรวจเชื้อไวรัสแบบพกพา ชุดเล็กราคา 2 – 3 แสนบาท และชุดใหญ่ราคา 9 แสน – 1 ล้านบาท โดยคิดค่าดำเนินการ 3 – 5 ล้านบาท มีข้าราชการที่เป็นผู้บริหารหน่วยงานรัฐ และนักการเมืองเข้ามาควบคุมดำเนินการออกใบอนุญาตตรวจสอบคุณสมบัติของเครื่องตรวจและน้ำยาตรวจ หากบริษัทเอกชนรายใดไม่จ่ายค่าดำเนินการก็จะไม่ผ่านกระบวนการอนุมัติใบอนุญาต และอีกหลายกรณีที่เกิดขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่องการทุจริตจัดซื้อจัดจ้างโดยไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง มีการตรวจรับสินค้าอันเป็นเท็จ และการเบิกจ่ายเงินให้ผู้รับจ้างโดยไม่ได้รับสินค้า และซื้อสินค้าราคาสูงกว่าราคาตลาด รวมทั้งการซื้อสินค้าเพื่อนำมาบรรจุถุงยังชีพแจกจ่ายให้ผู้สูงอายุ โดยประชาชนได้ตั้งข้อสงสัยว่าสินค้าที่บรรจุในถุงยังชีพมีราคาสูงเกินไป และไม่มีความเป็นในการดำรงชีพ

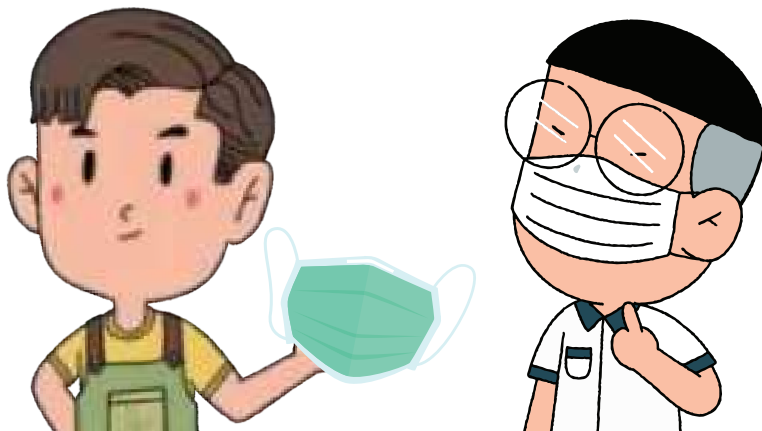

2. รัฐจับมือเอกชน เอื้อผลประโยชน์ร่วมกัน

การทุจริตอีกรูปแบบหนึ่งที่เราได้เห็นได้บ่อยในสถานการณ์โควิด-19 คือ การเอื้อผลประโยชน์ให้แก่ภาคเอกชนที่เป็นพวกพ้องหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจรัฐ โดยมีการเอื้อผลประโยชน์ในลักษณะของการกำหนดเงื่อนไขที่กีดกันไม่ให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม หรือการ “ล็อกสเปก” กีดกันผู้ค้ารายอื่น การตกลงร่วมกัน หรือสมยอมราคากันระหว่างผู้ประกอบการแต่ละราย และการจัดทำเอกสารจัดจ้างให้เจ้าหน้าที่รัฐเบิกจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ร่วมกัน โดยจากการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามการจัดซื้อจัดจ้างแบบปกติ หรือเป็นการจัดซื้อจัดจ้างในกรณีเร่งด่วน จึงส่งผลให้เกิดการเอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการเอกชน ยกตัวอย่างกรณีของเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคใต้ที่จัดซื้อเครื่องฉีดพ่นละอองฝอย โดยตั้งงบประมาณ 370,000 บาท มีการสืบราคากลางจากผู้ประกอบการ 3 ราย แต่ได้บริษัทอีกแห่งหนึ่งซึ่งไม่ได้ปรากฏรายชื่อในการสืบราคาจัดซื้อ และยังพบพฤติกรรมกรรมการส่อทุจริตของ อบจ. ภาคเหนือแห่งหนึ่งซึ่งร่วมกับเอกชนในการจัดซื้อถุงยังชีพเพื่อมอบให้กับผู้สูงอายุ โดยบริษัทเอกชนรายดังกล่าวเป็นคู่ค้าที่ขายอุปกรณ์สำนักงานให้กับ อบจ. มาตั้งแต่ปี 2561 เป็นเอกชนในเครือเดียวกันที่ดำเนินงานขายครุภัณฑ์อื่น ๆ โดยมีการลงนามวันเดียวกันกับการขายอุปกรณ์ให้กับผู้สูงอายุ

3. กักตุนสินค้า ฉวยโอกาสขึ้นราคา

เนื่องจากความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภค ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด มีจำนวนสูงขึ้น ทำให้ประชาชนบางส่วนมีพฤติกรรมกักตุนสินค้า เช่น หน้ากากอนามัย เจลล้างมือ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็น จนกลายเป็นปรากฏการณ์การกักตุนสินค้า และฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้า โดยเฉพาะร้านค้าออนไลน์ที่จำหน่ายหน้ากากอนามัยในราคาที่สูงสุดขึ้นละ 7 บาท อีกทั้งการผลิตที่ไม่ได้มาตรฐาน หน้ากากอนามัยมีขนาดบางจนไม่สามารถป้องกันเชื้อไวรัสได้ นอกจากนี้ยังมีข่าวช็อกที่เกิดขึ้นในสังคม คือ การรีไซเคิลหน้ากากอนามัย นำกลับมาขายเป็นของใหม่ โดยได้มีการตรวจจับแหล่งรีไซเคิล และได้ของกลางจำนวนนับหมื่นชิ้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงความไม่ซื่อสัตย์สุจริต จากสถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้น ทำให้ต้องใช้อำนาจทางกฎหมายในการควบคุมราคาสินค้า กำหนดให้หน้ากากอนามัย และแอลกอฮอล์ล้างมือเป็นสินค้าควบคุม หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามก็จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยบทลงโทษตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542

4. เงินเยียวยา “เราไม่ทิ้งกัน”

จากการที่รัฐบาลได้ออกมาตรการช่วยเหลือประชาชนที่ว่างงาน หรือได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในโครงการ “เราไม่ทิ้งกัน” โดยให้เงินเยียวยาคนละ 5,000 บาท เป็นเวลา 3 เดือน มีการกำหนดเกณฑ์คัดกรองผู้มีสิทธิ์ที่ได้รับผลกระทบจริง โดยใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) ช่วยคัดกรอง แต่ในความเป็นจริงการให้เงินเยียวยากลับไม่ครอบคลุมตามจำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด โดยมีผู้ที่ได้รับผลกระทบจำนวนมากไม่ได้รับสิทธิ์ดังกล่าว และผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดกลับได้รับสิทธิ์ ซึ่งได้มีการแจ้งข้อมูลเท็จจำนวนมาก จนกระทั่งกระทรวงการคลังเปิดให้ผู้ลงทะเบียนสามารถยกเลิกเงินเยียวยาผ่านเว็บไซต์ เพื่อช่วยไม่ให้ประชาชนถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ก็ยังพบพฤติกรรมการทุจริต นอกจากการให้ข้อมูลเท็จ หรือปิดเบี่ยงข้อมูลเพื่อหวังเงินเยียวยาจากภาครัฐแล้ว ยังพบเห็นในเรื่องการหักหัวคิว โดยมีประชาชนบางส่วนช่วยเหลือผู้ที่ลงทะเบียนและหักหัวคิว ทำให้ไม่ได้รับเงินเยียวยาเต็มจำนวน อีกทั้งระบบ AI ที่ทำให้เกิดความผิดพลาดในการคัดกรองผู้ที่ได้รับเงินเยียวยา ที่เกิดจากฐานข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ และไม่มีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน ทำให้เกิดความผิดพลาด นำมาสู่ปัญหาสังคมอื่น ๆ เช่น การฆ่าตัวตาย โดยในเดือนเมษายนที่ผ่านมา มีข่าวเกี่ยวกับการพยายามฆ่าตัวตายจากบุคคลที่ไม่ได้รับเงินเยียวยาดังกล่าว และการฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดีของผู้ที่ได้รับผลกระทบ

5. พฤติกรรมสารพัดกลโกงของมิจฉาชีพ

นอกจากสถานการณ์การทุจริตที่เกิดขึ้น จนกลายเป็นกระแสข่าวทั้งในสื่อทีวีและสื่อออนไลน์แล้ว ก็ยังพบการทุจริตของเหล่ามิจฉาชีพที่ใช้สถานการณ์ความเดือนร้อนที่เกิดขึ้น ฉวยโอกาสหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนและผลกระทบที่ตามมาของผู้เสียหาย จากการรวบรวมสถานการณ์การทุจริตพบสารพัดกลโกงในรูปแบบต่าง ๆ พอสรุปออกมาเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

สวมรอยเจ้าหน้าที่ธนาคาร เจ้าหน้าที่รัฐให้ความช่วยเหลือผ่านช่องทางออนไลน์

เช่น แอปพลิเคชัน LINE การใช้เฟสบุ๊ค เว็บไซต์ปลอม หรือการส่ง SMS เพื่อขอข้อมูลส่วนตัว และลวงให้บริจาคเข้าบัญชีมิจฉาชีพ

มิจฉาชีพแฝงมาในครบแพคเกจพร้อมให้บริการจัดయాมาเชื้อ

หรืออ้างเป็นแพทย์ตรวจโควิด-19 และฉวยโอกาสขโมยทรัพย์สินที่มีค่า

การหลอกติดตั้งแอปพลิเคชัน “ไทยชนะ”

โดยให้ประชาชนสแกนคิวอาร์โค้ดเพื่อเช็ควิน - เช็กเอกสารสถานที่ต่าง ๆ และหลอกจับการรวมกลุ่มมั่วสุ่ม แล้วเรียกเก็บเงินซึ่งกำลังแพร่ระบาดในจังหวัดต่าง ๆ

มิจฉาชีพสวมรอยขอรับความช่วยเหลือ

ขอรับบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ติดเชื้อ เช่น ชักชวนให้โอนเงินบริจาคซื้อเตียงผู้ป่วย เนื่องจากมีไม่เพียงพอ โดยอ้างว่าเป็นตัวแทนจากโรงพยาบาลต่าง ๆ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดทฤษฎี ในวิกฤตโควิด-19

- 1.** การงดเว้นการบังคับใช้กฎหมาย และระเบียบ
จัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้ดำเนินการรวดเร็ว
- 2.** กำหนดคุณสมบัติ และราคากลางในการจัดซื้อจัดจ้าง
ที่ไม่ครอบคลุมสินค้าจำเป็นในช่วงวิกฤต
- 3.** ความต้องการสินค้าที่มีลักษณะเฉพาะใน
ปริมาณที่มากกว่าสถานการณ์ปกติ
- 4.** มาตรการควบคุมราคาสินค้าของภาครัฐ
ไม่สามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5.** ประชาชนยอมซื้อสินค้า
ที่จำเป็นในราคาที่สูง
- 6.** ความไม่สมบูรณ์ของระบบฐานข้อมูลภาครัฐ
เช่น ระบบ AI เราไม่ทิ้งกัน
- 7.** สื่อมวลชนนำเสนอข่าวการแพร่ระบาดของโควิด
แต่ไม่ได้นำเสนอการทุจริต เพื่อจุดประเด็นในกระแสของประชาชน

จากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดการทุจริต เนื่องจากความเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของโรคระบาด ทั้งกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่ต้องการความรวดเร็ว ทำให้เกิดข้อบกพร่องในการใช้กฎหมายบางส่วน และทำให้การทุจริตทำได้ง่าย อีกทั้งการ

ฉกฉวยโอกาสในภาวะวิกฤตก็กระทำได้อย่างคล่องตัวกว่าในสถานการณ์ปกติ ซึ่งเกิดขึ้นจากหน่วยงานภาครัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคเอกชน นอกจากนี้ยังเกิดการทุจริตในภาคประชาชน ที่ได้รับผลประโยชน์จากเงินเยียวยาของ

ภาครัฐ รวมทั้งสื่อมวลชนเองก็ได้มีการนำเสนอภาพของการทุจริตน้อยมาก เมื่อเทียบกับข้อมูลการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้ไม่เกิดการจุดประเด็นและสร้างความสนใจเข้าสู่กระแสสังคมในวงกว้าง

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากหน่วยงานทุกภาคส่วนในการแก้ไขอย่างจริงจัง โดยเฉพาะภาครัฐจะต้องบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการคอร์รัปชันอย่างเข้มงวด ภาคเอกชนก็ต้องให้ความร่วมมือโดยการไม่ติดสินบนไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด ๆ ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และภาคประชาชนก็ต้องร่วมมือกันสอดส่องดูแล ติดตาม แจ้งเบาะแสของการกระทำที่จะส่งถึงการคอร์รัปชันแก่เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเร่งให้ความรู้แก่คนในสังคมให้สามารถคิดในสิ่งที่ถูกต้อง และการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงความซื่อสัตย์สุจริต โดยเป้าหมาย คือ การสร้างวัฒนธรรมปลอดการคอร์รัปชัน และมุ่งสู่การเป็น “Zero Tolerance and Clean Thailand” ในอนาคต

- อ้างอิง :** คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ. 2562. หนังสือชุด การส่งเสริมคุณธรรม พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา สร้างคนดีสู่สังคม. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
- แนวทางการป้องกันการทุจริตในสถานการณ์วิกฤต : กรณีศึกษาการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19. (29 ธันวาคม 2563). Thai Good Governance. สืบค้นจาก <https://thaigoodgovernance.wordpress.com>
- ป.ป.ท.พบทุจริตจัดซื้อบโควิด 52 อปท. (29 พฤษภาคม 2563). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/882828>
- เทศบาลตราง ชื่อเครื่องพ่นกันโควิดตัวละ7.4 หมื่น ชมรมด้านทุจริตจีสอบอ้างตลาดขาย 2 หมื่น. (6 พฤษภาคม 2563). สำนักข่าวอิศรา. สืบค้นจาก <https://www.isranews.org/article/isranews/88436-inves02-2.html>
- คุม “หน้ากากอนามัย” ไร้ผล โผล่ขายออนไลน์ซึบละ 7 บาท. (3 กรกฎาคม 2563). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/economy/news-485681>
- หลายร้านรีไซเคิลหน้ากากอนามัย. (3 มีนาคม 2563). ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/local/central/1785146>
- รวมกลโกง ‘มิฉฉาชีพ’ รู้ทันภัยที่แฝงมากับ ‘โควิด-19’. (21 พฤษภาคม 2563). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/881025>

จิตอาสา

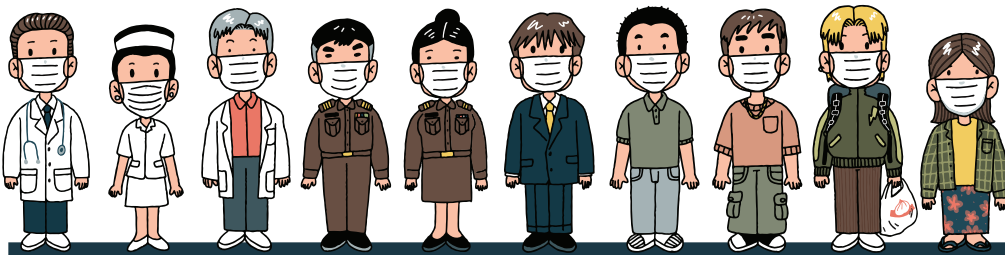
“จิตอาสา หมายถึง การเป็นผู้ที่ใส่ใจต่อสังคม สาธารณะและอาสาลงมือทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันมิใช่หน้าที่ของตน ด้วยความรัก ความสามัคคี เพื่อประโยชน์ผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ โดยมีได้หวังผลตอบแทน ทำความดีเพื่อความดี เอื้ออาทรต่อคนร่วมสังคม ทำอย่างสม่ำเสมอเป็นนิสัย”

“จิตอาสา”

เป็นคุณธรรมสากลที่ช่วยให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ผู้มีจิตอาสาย่อมมีใจเป็นผู้ให้ หรือทาน การให้นั้นมีได้หมายถึงการให้เฉพาะเงินทองสิ่งของเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการให้ความคิด ให้คำปรึกษา และให้เวลาด้วย จิตอาสาอาจหมายถึงการมีจิต

สาธารณะ มีความใส่ใจต่อสังคม รับผิดชอบต่อส่วนรวม ช่วยแก้ไขปัญหาสังคมให้ดีขึ้น โดยพื้นฐานคนไทยส่วนใหญ่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบช่วยเหลือคนอื่นอยู่แล้ว โดยผ่านการบริจาคเพื่อการกุศล ช่วยเหลือคนตกทุกข์ได้ยากหรือด้อยโอกาส เราทุกคน

สามารถเป็นจิตอาสาได้ตามความชอบ ความถนัดตามสถานะ และเงื่อนไขของแต่ละคน โดยไม่ต้องรอความพร้อม เพราะจิตอาสาสามารถทำได้ทันที เป็นการให้เพื่อตนเอง เพื่อคนอื่น หรือทำเพื่อสังคม ประเทศชาติ

สถานการณ์ด้านจิตอาสา ในประเทศไทย

สำหรับในประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีคนจำนวนไม่น้อยที่ไม่มีงานทำ ตกงาน และอาจถึงขั้นไม่มีเงินค่าใช้จ่ายประทังชีวิต หรือปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ทางการแพทย์ สำหรับให้แพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องใช้ป้องกันดูแลตนเองในการดูแลรักษาผู้ป่วยด้วยโรคติดเชื้อชนิดนี้ และปัญหาอื่น ๆ แต่ประเทศไทยก็นับว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่มีกลุ่มจิตอาสา และอาสาสมัครส่งต่อความช่วยเหลือให้คนที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งแม้ไม่อาจแก้ไขปัญหาให้หมดไป แต่ก็บรรเทาความรุนแรงจากสถานการณ์เหล่านี้ได้ ซึ่งเห็นได้จากข่าวที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ และสามารถพบเห็นได้ทั่วไป

รูปแบบการทำงานจิตอาสา

สถานการณ์ด้านจิตอาสาเกิดขึ้นในสังคมไทยมานาน ในช่วงที่เกิดวิกฤต เช่น ภัยพิบัติ ปัญหาสิ่งแวดล้อม การระดมทุนในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ เราก็จะเห็นจิตอาสาจำนวนมากที่สละกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังปัญญาในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และในสถานการณ์ของโควิด-19 ก็มีอาสาสมัครจำนวนมากที่เข้ามาช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบในรูปแบบต่าง ๆ แม้จะเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งประเทศและทั่วโลก แต่ก็ยังมีจิตอาสาที่รวมตัวช่วยเหลือกัน ทั้งในพื้นที่ทางกายภาพ เช่น การแจกอาหาร หน้ากากอนามัย ฯลฯ และพื้นที่ในโลกออนไลน์ เช่น การระดมทุน การสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด ฯลฯ โดยในปี 2563 เราได้เห็นรูปแบบที่แตกต่างและหลากหลายของการให้ความช่วยเหลือของอาสาสมัคร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1.

ผลิตหน้ากากอนามัยสู้โควิด

จากปัญหาการขาดแคลนหน้ากากอนามัย ทำให้หน่วยงานภาครัฐได้มีโครงการใช้ “หน้ากากอนามัยชนิดผ้า” โดยมีการศึกษาข้อมูลวิชาการสนับสนุน และรมรณรงค์ให้มีการเย็บหน้ากากผ้าทั่วประเทศ ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงหน้ากากอนามัยได้อย่างทั่วถึง และเกิดอาสาสมัครร่วมกันผลิตหน้ากากอนามัยแบบผ้า หน้ากาก Face Shield รวมทั้งอุปกรณ์การแพทย์อื่นๆ เช่น กล่องป้องกันเชื้อฟุ้งกระจาย เพื่อให้แพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอุปกรณ์ป้องกัน เช่น เจลล้างมือ สเปรย์แอลกอฮอล์ ใช้สำหรับการป้องกันดูแลตนเองในการดูแลรักษาผู้ป่วยด้วยโรคติดเชื้อนี้

2. อสม. เคาะประตูบ้าน ตำบลโควิด

ในช่วงมีนาคม 2563 ได้มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือ อสม. ได้เดินทางไปเคาะประตูบ้าน เพื่อนำความรู้ไปถ่ายทอดให้ประชาชนในชุมชน พร้อมกับการให้คำแนะนำในการป้องกันแก่ชุมชน โดย อสม. ถือเป็นด่านหน้า และเป็นกำลังสำคัญในการทำงาน โดยได้ไปเคาะประตูบ้านให้ความรู้และคำแนะนำกว่า 12 ล้านหลังคาเรือน รวมทั้งค้นหากลุ่มเสี่ยงที่นำเชื้อระบบรักษาได้มากกว่า 2,000 คน จนองค์การอนามัยโลกได้กล่าวชื่นชม และเป็นผลงานความสำเร็จระดับโลกในการควบคุมโควิด-19 ของประเทศไทย ซึ่งปัจจุบัน อสม. ทั่วประเทศมีอยู่ประมาณ 1,040,000 คน และอาสาสมัครสาธารณสุข กทม. 15,000 คน

3. แจกอาหาร ข้าวกล่อง สิ่งของ

มีจิตอาสาจำนวนมาก ที่ช่วยแจกอาหารฟรีให้กับคนตกงาน ผู้มีรายได้น้อย ผู้หาเช้ากินค่ำ หรือนักท่องเที่ยว ตกค้างที่ไม่สามารถเดินทางกลับประเทศตนเองได้ โดยแจกอาหารปรุงสำเร็จ และคุกกี้ แลกอาหารที่กลุ่มจิตอาสาจะเลือกร้านค้าในชุมชน เช่น ร้านขายของชำ ร้านขายผัก ร้านอาหารเครื่องดื่ม ฯลฯ และจ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้กับร้านอาหาร เมื่อผู้เดือดร้อนต้องการรับประทานอาหารก็นำคุกกี้ไปใช้แทนเงินสดได้ นอกจากนี้ยังมีจิตอาสาจำนวนมากไม่น้อยตั้งจุดแจกอาหาร ข้าวกล่อง สิ่งของและเงินบริจาคให้แก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน และการนำอาหารแห้งใส่ “ตู้ปันสุข” ไปตั้งไว้ในแหล่งชุมชน โดยจิตอาสาได้นำอาหารแห้งของบริโภคมมาใส่ในตู้แบ่งปันให้กับผู้ที่ขาดแคลน มีการติดป้ายไว้ เช่น “หยิบไปแต่พอดี ถ้าท่านมีใส่ตู้แบ่งปัน” ซึ่งได้รับความนิยมสูงจนเกิดนำไปใช้ในชุมชน และหมู่บ้านหลายแห่ง

4. แลกอาหาร กับโครงการข้าวแลกปลา

จากจุดเริ่มต้นที่กลุ่มชาวเล หาดทรายไร่ จังหวัดภูเก็ต ได้รับผลกระทบจนไม่สามารถจำหน่ายปลาทะเลที่หามาได้ ทำให้ขาดรายได้ไม่มีเงินซื้อข้าวสาร กระทั่งมีมูลนิธิชุมชนไทยที่ดูแลชุมชนชาวเลทั้ง 5 จังหวัด บริเวณชายฝั่งอันดามัน และสมาคมชาวยุโรปยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ ก่อตั้ง “โครงการข้าวแลกปลา” เพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าปลอดสารพิษจากชุมชนสู่ชุมชน โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ซึ่งนอกจากจะได้แลกข้าวสารกับปลาทะเลของทั้งจังหวัดยโสธรและภูเก็ทแล้ว ยังเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และสานสัมพันธ์ที่ดี จากแนวคิดนี้กลายเป็นโมเดลที่หลายชุมชนได้นำไปใช้ต่อยอดเป็นการแลกเปลี่ยนสินค้าปลอดสารจากชุมชนสู่ชุมชน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหลากหลายหน่วยงาน และยังมีศิลปินนักร้องมาช่วยประชาสัมพันธ์อีกด้วย

5. จัดตั้งโรงพยาบาลสนาม / สถานที่กักตัวผู้ที่มีความเสี่ยงติดเชื้อ

เจ้าของโรงแรมหลายแห่งได้สละพื้นที่ในโรงแรมของตนเอง ใช้เป็นสถานที่กักตัวผู้มีความเสี่ยงติดเชื้อ หรือทำโรงพยาบาลสนาม รวมทั้งเจ้าของโรงงานที่ผลิตสินค้าอุปกรณ์ทางการแพทย์ ยินดีที่จะดำเนินการผลิตเพื่อแจกให้กับโรงพยาบาล เพื่อบรรเทาปัญหาโรงพยาบาลขาดแคลนอุปกรณ์ทางการแพทย์

6. แพลตฟอร์มออนไลน์ สร้างรายได้ให้ร้านค้า สร้างงานให้คนขยับ

แม้ธุรกิจเดลิเวอรีจะเป็นที่นิยมในสถานการณ์โควิดก็ตาม แต่ผู้ประกอบการร้านค้าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนต่าง ๆ ให้กับเจ้าของหรือผู้ดูแลระบบ ทำให้ร้านค้าเล็ก ๆ ไม่สามารถเข้าถึง ด้วยเหตุนี้การบริการเดลิเวอรี ฮับ (Delivery Hub) จึงเกิดขึ้น โดยเจ้าของโฮสเทลขนาดกลางที่มองเห็นผลกระทบของร้านอาหารเล็ก ๆ ในชุมชนหลายแห่ง จึงอาสาเป็นตัวกลางในการให้ร้านค้ามีรายได้ ด้วยการพัฒนาแอปพลิเคชัน โดยลูกค้าเลือกเมนูอาหาร สั่งอาหาร จ่ายเงินได้อย่างสะดวกสบาย และยังช่วยสร้างงานให้คนในชุมชน โดยเฉพาะคนขับขี่มอเตอร์ไซค์ให้ไปเสิร์ฟอาหารให้ถึงหน้าบ้านลูกค้า ซึ่งถือเป็นโมเดลที่น่าสนใจที่นำไปใช้ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบในสถานการณ์ ดังกล่าวได้

7. แคมเปญระดมทุนช่วยเหลือโควิด-19

ปัจจุบันมีหน่วยงานทั้งภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ได้จัดกิจกรรมระดมทุนช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจำนวนมาก ทั้งการระดมทุนเพื่อช่วยเหลือบุคลากรทางการแพทย์ จัดซื้ออุปกรณ์ป้องกันการแพร่ระบาดของ การช่วยเหลือคนกลุ่มเปราะบาง การระดมทุนช่วยวิจัยวัคซีนโควิด-19 ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น บางธุรกิจก็มีการนำแพลตฟอร์มออนไลน์รูปแบบของการช้อปปิ้งและช่วยเหลือไปด้วยกัน โดยมีการเสนอให้ส่วนลดในการซื้อสินค้าและบริการจากแบรนด์ชั้นนำ หรือการระดมทุนจากการจัดแข่งขันกีฬาการกุศล การจัดคอนเสิร์ต ฯลฯ ซึ่งก็ล้วนแต่เป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและบรรเทาวิกฤตโควิดที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ได้

8. ศิลปินดาราระดมทุนขอรับบริจาค

มีศิลปินดารามีชื่อเสียงร่วมกันระดมกำลังขอรับบริจาคเงินจากผู้ที่มีจิตศรัทธา เพื่อซื้ออุปกรณ์การแพทย์ มอบให้โรงพยาบาล โดยมียอดเงินบริจาค ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2563 จำนวนกว่า 43 ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีดาราดิจิตอลนำมาเงินบริจาคแจกจ่ายให้กับผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนไปแล้วกว่า 16 ล้านบาท ซึ่งนับเป็นปรากฏการณ์การทำความดีที่แปลงความมีชื่อเสียงเป็นพลังทางสังคม และเป็นตัวอย่างที่ดีให้คนในสังคมเกิดการปฏิบัติตาม

นอกจากจิตอาสาในสถานการณ์โควิดแล้ว ยังพบจิตอาสาจำนวนมากที่อุทิศตนทำงานเพื่อสังคมในช่วงที่เกิดวิกฤต เช่น สถานการณ์ไฟป่าที่ภาคเหนือที่มีการรวบรวมกำแบวกันไฟป่า เพื่อป้องกันไฟป่าพร้อมลดปัญหาหมอกควัน ซึ่งมีทั้งจิตอาสาที่มาจากภาคส่วนราชการและประชาชนทั่วไปที่ลงพื้นที่ทำแบวกันไฟ และทำกิจกรรมรณรงค์เชิงรุก เพื่อปลูกจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่และชาวบ้านได้มองเห็นคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ แหล่งต้นน้ำลำธาร ให้เกิดความรัก ความหวงแหน และร่วมกันสอดส่องดูแลรณรงค์ให้กลุ่มผู้ที่อยู่อาศัยรอบบริเวณพื้นที่ป่าและประชาชนทั่วไปได้รับรู้ เข้าใจ ตระหนักถึงปัญหาพิษภัยจากหมอกควันไฟป่า และลดพฤติกรรมเผาป่าทำลายสิ่งแวดล้อม

หลักการดำเนินงานของ “จิตอาสา” ในสถานการณ์โควิด-19

1. การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

ในการระดมทุนและปัจจัยต่าง ๆ จากผู้มีจิตศรัทธา เพื่อลำเลียงไปสู่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน จำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อป้องกันความวุ่นวายและความโกลาหล อันเกิดจากการแย่งชิงสิ่งของบริจาค และขาดการปฏิบัติตามหลักการเว้นระยะห่างทางสังคม โดยต้องมีการออกแบบวางแผนงาน เช่น ในการแจกถุงยังชีพ ต้องทำการสำรวจจำนวนประชากรในพื้นที่ และจัดทำคู่มือป้องกันโดยกำหนดวันและช่วงเวลาแจก จัดระเบียบคิวการแจกอย่างเข้มงวด เป็นต้น

2. มีการเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน

โดยจิตอาสาทุกคนมีส่วนร่วมทั้งหมด ไม่นำผลงานมาเป็นของคนใดคนหนึ่ง ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ต้องสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจให้กับผู้บริจาค คำนึงถึงความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. บริหารอย่างโปร่งใส ตัดสินใจด้วยความรอบคอบ

เพราะเงินบริจาคเป็นทุนของคนอื่นๆ บางครั้งอาจถูกตั้งคำถาม เช่น เรื่องการจัดสรรงบประมาณ ดังนั้นในการทำงานเพื่อสังคม จึงต้องทำให้เกิดความน่าเชื่อถือและการยอมรับ ไม่หวังผลประโยชน์อื่นแอบแฝง ต้องมีความโปร่งใส มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน และให้คนในชุมชนร่วมมือกันบริหารจัดการ จัดระเบียบต่าง ๆ

4. มีเครือข่ายที่หลากหลาย มาร่วมคิด ร่วมทำ

ร่วมกันออกแบบไอเดียต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ เช่น การระดมเครือข่ายเพื่อนธุรกิจ และผู้เชี่ยวชาญกว่า 20 คน มาร่วมคลี่คลายวิกฤตอุปสรรคทางการแพทย์ จนทำให้เกิดนวัตกรรมฝีมือคนไทยที่ต่อยอดเชิงพาณิชย์ รวมทั้งการสร้างทีมผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วงได้

อ้างอิง : คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ. 2562. หนังสือชุด การส่งเสริมคุณธรรม พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา สร้างคนดีสู่สังคม. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. 2563. จดหมายเหตุ COVID-19 : รวมพลัง ร่วมใจ ฝ่าภัยวิกฤต (ระยะที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 30 มิถุนายน 2563). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์

“โยธธรรภูเกิด” ชุดโครงการ ข่าวแลกเปลี่ยน ฝ่าวิกฤตโควิด – 19 โดยประชาชน. (16 เมษายน 2563). Voice Online.

สืบค้นจาก <https://voicetv.co.th/read/eTLiRzFsV>

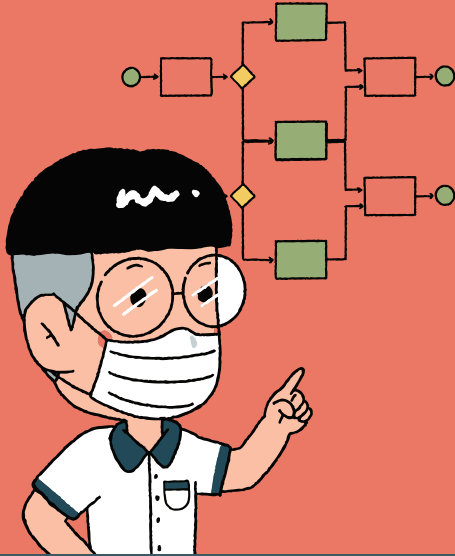
Local11” เติลเลอร์ช่วยร้านชุมชนประตู่ที่เข้าไม่ถึงแอปฯ ให้มีรายได้. (12 เมษายน 2563). Thai PBS News.

สืบค้นจาก <https://news.thaipbs.or.th/content/291045>

เกาะเทอะโมเดล ‘มหาฤศล’ โควิด!! ปลุกสังคมแบ่งปัน. (31 พฤษภาคม 2563). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์.

สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/883089>

หลักการทำงานของ “จิตอาสา” ในสถานการณ์โควิด-19

1) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

2) มีการเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน

3) บริหารอย่างโปร่งใส
ตัดสินใจด้วยความรอบคอบ

4) มีเครือข่ายที่หลากหลาย
มาร่วมคิด ร่วมทำ

สถานการณ์เด่น

ปี 2563

สถานการณ์ที่ 1

“พอเพียง” ทางเลือก ทางรอด ฝ่าวิกฤต

จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคม โดยเฉพาะตลาดแรงงาน สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รายงานภาวะสังคมไทย ไตรมาสที่ 3 ปี 2563 ระบุอัตราการว่างงาน โดยมีผู้ว่างงานทั้งสิ้น 7.4 แสนคน คิดเป็นอัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 1.90 ใกล้เคียงกับร้อยละ 1.95 จากไตรมาสที่แล้ว ซึ่งเป็นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโควิด-19 รุนแรง โดยในระดับอุดมศึกษามีอัตราว่างงานสูงสุดในขณะนี้สิ้นครึ่งเรือนในไตรมาสที่ 2 ปี 2563 มีมูลค่า 13.59 ล้านล้านบาท เพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 3.8 โดยมีสาเหตุมาจากการหดตัวของเศรษฐกิจอย่างรุนแรง รวมถึงมูลค่าหนี้ครัวเรือนที่ยังคงเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางทางการเงินของครัวเรือน โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบหรือมีความเสี่ยงทางด้านรายได้ และการไม่มีงานทำจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ

หลัก “พอเพียง” ต่อสู้สงครามโควิด

“ความพอเพียง”

ได้ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงกันมากในภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้น ซึ่งในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้ทรงปูแนวทางเป็นหนทางรอดในทุกวิกฤตหากล้นมาปรับใช้ และเป็นทางเลือก ทางรอดในการฝ่าวิกฤตที่เกิดขึ้น แม้ปัจจุบัน

จะมีมาตรการต่าง ๆ ที่ภาครัฐให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่ประชาชนได้ในระดับหนึ่ง แต่ในระยะยาวภาครัฐก็ไม่สามารถนำเงินภาษีมาแจกจ่ายได้ตลอดชีวิต ดังนั้นการพึ่งพาตนเองจึง

เป็นสิ่งสำคัญ ประชาชนจึงต้องปรับวิธีการใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ประหยัด อดออม และหันกลับมาดำรงชีวิตอย่างพอเพียง

ปลาแลกข้าว

แนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ได้ถูกนำมาใช้เพื่อบรรเทาวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะภาคการเกษตร หรือภาคชนบทเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงภาคธุรกิจ การท่องเที่ยวและบริการ ก็ได้นำแนวทางมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ผ่านพ้นสถานการณ์วิกฤตได้อย่างมั่นคง ดังเช่น ปลาแลกข้าว ซึ่งเกิดจากการลุกขึ้นมารวมกลุ่มของเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ ที่สร้างรูปแบบการพึ่งพาตนเองโดยอาศัยทุนวัฒนธรรมในการแก้ปัญหา และ

ลดการพึ่งพาจากภาครัฐให้น้อยที่สุด จึงเป็นที่มาของการแลกเปลี่ยนปลาแห้ง ระหว่างชาวเล (ชาวราไวย์ ในจังหวัดภูเก็ต) กับชาวสารจากตอยของชาวกะเหรี่ยง (ชาวปกากะญอ ในจังหวัดเชียงใหม่) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของคนโดยไม่ใช้เงินเป็นตัวกลาง สิ่งที่ได้นอกเหนือจากอาหารที่ปลอดภัยแล้ว ยังได้การเชื่อมโยงวัฒนธรรมที่แตกต่างท่ามกลางวิกฤตที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างที่เกิดขึ้นของธุรกิจบริการที่ได้รับผลกระทบจากการล็อกดาวน์ เช่น

โรงแรมแห่งหนึ่งได้พลิกวิกฤตเป็นโอกาส จัดสรรพื้นที่ให้เป็นแปลงปลูกพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษ และเลี้ยงสัตว์ โดยเปิดให้นักท่องเที่ยวได้กินผลไม้ที่ปลูกโดยไม่ใช้สารเคมี พนักงานก็ไม่ต้องตกงาน และโรงแรมหลายแห่งได้ปรับรูปแบบใหม่เน้นขายอาหารผ่านช่องทางดิจิทัล รวมทั้งการสร้างรายได้จากสวนบริการอื่น ๆ เช่น การให้บริการอาหารเดลิเวอรี่ หรือการสื่อสารให้ผู้เข้าพักทราบเกี่ยวกับมาตรการดูแลสุขลักษณะ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่เข้าพัก

ภาคธุรกิจปรับตัว จัดการยุคอยู่รอดและยั่งยืน

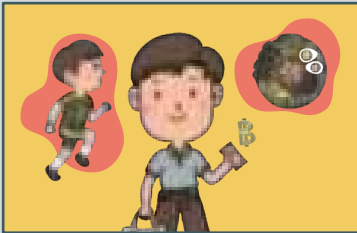
ในวิกฤตโควิด-19 ที่ผ่านมา กลุ่มผู้ที่ได้รับวิกฤตหนักที่สุด คือ ภาคธุรกิจ เพราะเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบรวดเร็ว ดังนั้นจึงต้องมีการปรับตัวรองรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเริ่มต้นจากการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น เพื่อพองให้องค์กรอยู่รอดได้ในภาวะวิกฤต เช่น การสร้างความยืดหยุ่น

ขององค์กร การปรับกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ หรือการใช้เทคโนโลยีเข้ามาตอบโจทย์การทำงานขององค์กรและลูกค้า แต่ในสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนสูง ผู้บริหารองค์กรและพนักงานจึงต้องพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยนำหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ เช่น การมุ่งผลประโยชน์ระยะยาวมากกว่าระยะสั้น ยึดถือหลักการแบ่งปัน ไม่เบียดเบียนคู่ค้าและลูกค้า รู้จักลูกค้า รู้จักตลาด รู้จักคู่แข่ง และรู้จักตนเอง โดยขยายธุรกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไป เมื่อมีกำไรมากพอก็ไม่ต้องกู้ยืมเงิน

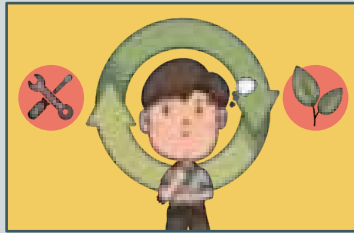

จากปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติ

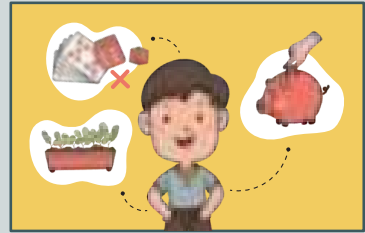
พอประมาณ

- ประมาณตน วางแผนการดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบ
- ลด ละ เลิก สิ่งของที่ไม่จำเป็น หรือสิ่งของที่เกินฐานะ
- จัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ในทุกเดือน
- ใช้จ่ายเงินตามฐานะของตนเอง

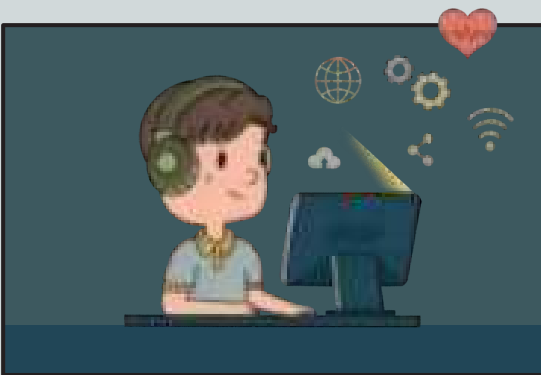
มีเหตุผล

- พิจารณาสິงของจำเป็น ก่อนตัดสินใจซื้อ
- คำนึงถึงประโยชน์ และความคุ้มค่า ก่อนซื้อสินค้า
- นำสิ่งของ / วัสดุเหลือใช้ มาดัดแปลง เป็นของใช้ หรือซ่อมแซมของเก่า

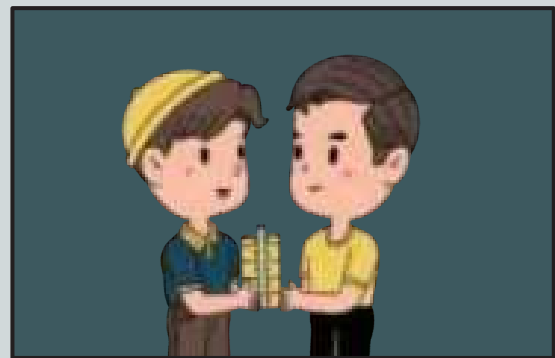
ภูมิคุ้มกัน

- วางแผนการดำเนินชีวิตในระยะยาว เช่น การออมเงินระยะยาว การซื้อประกัน ฯลฯ
- ไม่กู้ยืมเงินหากไม่มีความจำเป็น
- ถอดบทเรียนจากโควิดที่ผ่านมา และเริ่มมองถึงแผนการดำเนินชีวิตในอนาคต

ความรู้

- มองหาคำความรู้ใหม่ ๆ และหมั่นเพิ่มพูนความรู้ ในช่วง Work from Home
- ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
- ติดตามข้อมูลข่าวสาร เพื่อแชร์เรื่องราวที่ดีให้กับสังคม

คุณธรรม

- ปรับจากผู้รับจากมาตรการต่าง ๆ เป็นผู้ให้กับสังคม
- การเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ
- หากเหลือใช้ ก็แบ่งปันให้ผู้อื่น

พัฒนารูรูกิจให้ยั่งยืนด้วย “หลักพอเพียง”

1. **ตื่นตัว รู้จักประเมินสถานการณ์**
เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
2. **สร้างคุณค่ากับพนักงานด้วยความจริงใจ**
ให้พนักงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
3. **จริงใจและหวังดีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย**
ของธุรกิจ
4. **พัฒนานวัตกรรม**
อย่างต่อเนื่อง
5. **ใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิผล**
และคุ้มค่า
6. **ใช้และพัฒนาเทคโนโลยี**
อย่างมีประสิทธิภาพ ราคาไม่สูง
7. **ขยายธุรกิจ**
อย่างค่อยเป็นค่อยไป
8. **วางแผนบริหารจัดการ**
ความเสี่ยงที่เกิดขึ้น
9. **แบ่งปันองค์ความรู้**
ที่มีอยู่ให้กับผู้อื่น
10. **สร้างวัฒนธรรมองค์กร**
ให้เข้มแข็ง

อ้างอิง : รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สุริยเดว ทรีปาตี และคณะ. 2563. รายงานโครงการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมเพื่อขับเคลื่อนสู่สังคมคุณธรรม The Development of moral indicator for promotion moral Society. กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.

ดาว ชุ่มตะขบ. 2563. เศรษฐกิจพอเพียง ทางเลือก ทางรอดฝ่าวิกฤตโควิด-19. กรุงเทพฯ. วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เจ้าของโรงแรมเมืองจันทน์หลักเศรษฐกิจพอเพียงใบหลวง ร.๙ สุวิภาตโควิด-19 จนสำเร็จ. (12 พฤศจิกายน 2563). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/local/detail/9630000117159>

“เศรษฐกิจพอเพียง” ปรัชญาฝ่าวิกฤต เคล็ด (ไม่) ลับ สำหรับผู้ประกอบการไทย. (25 ตุลาคม 2559). Sanook. สืบค้นจาก <https://www.sanook.com/money/430749/>

ข่าวแลกเปลี่ยน : ทางรอดในวิกฤติ ‘โควิด-19’ ของกลุ่มชาติพันธุ์. (24 เมษายน 2563). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/877566>

สถานการณ์ที่ 2

“วินัย”

กับการดำเนินชีวิตใหม่ (New Normal)

เรามักจะได้ยินศัพท์คำว่า New Normal กันค่อนข้างบ่อยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด ซึ่งเป็นคำที่ถูกหยิบยกมาใช้อธิบายถึงการปรับพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อโควิด โดยการเว้นระยะห่างทางสังคม การดูแลสุขภาพอนามัย การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการดำเนินวิถีชีวิตแบบใหม่ให้เป็นปกติ เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินธุรกรรมทางธนาคาร การซื้อสินค้าด้วยระบบออนไลน์ การเรียนและการประชุมผ่านระบบออนไลน์ โดยสิ่งที่เกิดขึ้นนี้นับเป็นวิถีใหม่ในการดำรงชีวิต เมื่อเราจำต้องปฏิบัติกันเป็นปกติต่อเนื่องในระยะเวลาหนึ่ง ท้ายที่สุดทั้งหมดนี้ก็จะกลายเป็นความคุ้นชิน และเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม

สร้างวินัย

“เว้นระยะห่างทางสังคม”

วิธีการประชุม

- ใช้วิธีการประชุมแบบออนไลน์ หรืออีเมล โทรศัพท์
- หลีกเลี่ยงการประชุมที่มีคนเป็นจำนวนมาก

การเว้นระยะการนั่ง

- การนั่งทำงาน หรือนั่งในที่สาธารณะ ไม่ควรนั่งติดกัน
- เว้นระยะห่างระหว่างกัน และหลีกเลี่ยงการสัมผัสกัน

การเดินทาง

- หลีกเลี่ยงการเดินทางโดยไม่จำเป็น
- ใช้เวลาอยู่ที่บ้านให้มาก และออกนอกบ้านให้น้อยที่สุด

การเว้นระยะห่างระหว่างกัน

- หลีกเลี่ยงพื้นที่ที่คนพลุกพล่าน หรือมีอากาศถ่ายเทน้อย
- เว้นระยะห่างอย่างน้อย 1 เมตร

การรับประทานอาหาร

- หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น
- ไม่ควรนั่งทานอาหารในสถานที่ที่มีคนเยอะ
- รับประทานอาหารจานเดียว และพกช้อนส้อมส่วนตัว
- กรณีที่รับประทานอาหารจากจานกลางควรใช้ช้อนกลางส่วนตัวเสมอ

ขนส่งสาธารณะ

- หลีกเลี่ยงการใช้ขนส่งสาธารณะในช่วงโมงเร่งด่วน
- เดินทางระยะใกล้ด้วยการเดิน หรือปั่นจักรยาน

การจัดกิจกรรม

- งดการจัดกิจกรรมที่อาจมีการสัมผัสหรือใกล้ชิดกับผู้อื่น
- เลื่อนการจัดกิจกรรมออกไปก่อน

← SOCIAL DISTANCING →

สร้างวิถีชีวิตแบบใหม่ ที่ไม่เหมือนเดิม

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของคนทั่วโลกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งนี้เพื่อป้องกันตนเองให้อยู่รอดและปลอดภัยจากการติดเชื้อ เราทุกคนจึงต้องปรับรูปแบบการดำเนินชีวิต โดยเริ่มจากการเปลี่ยน

วิธีคิด (Mindset) วิธีการเรียนรู้ วิธีการจัดการ จากสิ่งที่เคยทำมา แต่เดิมให้เป็นความปกติใหม่ ที่เป็นแบบแผนให้คนในสังคมปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเคยชิน สิ่งสำคัญในช่วงเริ่มต้นการปรับพฤติกรรม ต้องอาศัยวินัยและความรับผิดชอบ

เป็นหลัก เพื่อให้มีให้ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิต โดยจากสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น สามารถแบ่งรูปแบบและแนวทางการดำเนินชีวิตใหม่ของคนในสังคม ได้ดังต่อไปนี้

1. การดูแลด้านสุขภาพและสุขอนามัย

การดูแลสุขภาพตนเอง ครอบครัว และคนรอบข้าง โดยสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าทุกครั้ง เมื่อต้องออกไปข้างนอกหรือสถานที่ที่แออัด มีการล้างมืออย่างสม่ำเสมอ พกเจลแอลกอฮอล์ และการปฏิบัติตามมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคมอย่างเคร่งครัด

2. พฤติกรรมการรับประทานอาหาร

เมื่อต้องทำงานที่บ้าน (Work from Home) ในช่วงล็อกดาวน์ ทำให้หลายคนทำอาหารรับประทานเองที่บ้าน แต่ก็มีทางเลือกสั่งอาหารออนไลน์มากขึ้น ทำให้ร้านค้าต้องปรับตัวเพิ่มช่องทางการสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี โดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการสั่งอาหาร ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว สำหรับผู้ที่เลือกรับประทานอาหารนอกบ้าน ก็ต้องปฏิบัติตามมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคม เช่น การเว้นระยะห่างการนั่งระหว่างโต๊ะ มีการติดตั้งฉากกั้นไม่ให้ลูกค้าใกล้ชิดหรือแออัดเกินไป มีการเข้าคิวโดยการเว้นระยะห่างอย่างเป็นระเบียบ และเลือกรับประทานอาหารที่ปลอดภัย ปรุงสุก ใช้ช้อนส้อม แก้วน้ำ หรือภาชนะส่วนตัวกันมากขึ้น

3. การปฏิบัติงานที่บ้าน (Work from Home)

จากมาตรการที่ภาครัฐรณรงค์ให้ประชาชน “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” ทำให้องค์กรต่าง ๆ ออกนโยบายให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานที่บ้าน เพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ แต่การปฏิบัติงานที่บ้านก็มีทั้งผลดีและผลเสีย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ได้นำเสนอผลการศึกษาผลกระทบของการทำงานที่บ้านในช่วงโควิด ระหว่างวันที่ 24 เมษายน ถึงวันที่ 1 พฤษภาคม 2563 พบว่า การทำงานที่บ้านมีผลดีทั้งต่อองค์กรและพนักงาน ทั้งค่าใช้จ่ายที่ลดลง ประหยัดเวลาจากการเดินทาง และประสิทธิภาพในการทำงานที่เพิ่มขึ้น พนักงานมีเวลาในการทำกิจกรรมตามที่ต้องการเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันการทำงานที่บ้านก็ทำให้ประสิทธิภาพลดลงเพราะมีสิ่งเบี่ยงเบนความสนใจหรือสิ่งรบกวนอื่น เช่น ดูหนัง เล่นเกม เล่นอินเทอร์เน็ต รองลงมาคือ มีเสียงรบกวนที่บ้านหรือเพื่อนบ้าน และถูกรบกวนจากเพื่อนหรือครอบครัว

4. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์

นับเป็นความท้าทายอย่างหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนให้เด็กนักเรียนสามารถเรียนผ่านระบบออนไลน์ในช่วงโควิด ซึ่งเด็กแต่ละช่วงชั้นจะมีกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์จึงต้องมีการคัดเลือกเครื่องมือ เนื้อหา และบทเรียนในการนำเสนอด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครูต้องมีเทคนิคการสื่อสารและอธิบายเนื้อหาให้เข้าใจ แต่จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิดที่ผ่านมาพบว่า การเรียนออนไลน์ส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ค่อนข้างมาก เช่น ความไม่พร้อมของผู้ปกครองและเด็ก การขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต การใช้เวลาหน้าจอมากเกินไป การขาดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและเกิดเป็นความเครียดทั้งเด็กและครู

5. การทำธุรกรรมผ่านช่องทางออนไลน์

การแพร่ระบาดของโควิดทำให้ผู้บริโภคปรับตัวสู่โลกดิจิทัลมากขึ้น โดยมีการซื้อขายและชำระเงินออนไลน์ผ่านระบบโมบายแบงก์กิ้งมากขึ้น ทำให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีเพิ่มขึ้นถึง 10 ล้านรายการต่อวัน จากสถานการณ์ดังกล่าวจะทำให้คนคุ้นชินกับเทคโนโลยีสังคมไร้เงินสดมากขึ้นกลายเป็นความปกติแบบใหม่ด้านการเงิน

อ้างอิง : ผลกระทบของการทำงานที่บ้าน (Work from home) ในช่วงโควิด-19: กรณีศึกษาของทีดีอาร์ไอ. (18 พฤษภาคม 2563). สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). สืบค้นจาก <https://tdri.or.th/2020/05/impact-of-working-from-home-covid-19/>

Work from home ความปกติรูปแบบใหม่ของการทำงานอนาคต. (26 พฤษภาคม 2563). บลจ.ไทยพาณิชย์.

สืบค้นจาก <https://www.scbam.com/th/knowledge/coo-talk/coos-talk-26052020>

'เรียนออนไลน์' อย่างไรให้รอด? ในยุคโควิด-19. (16 เมษายน 2563). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์.

สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/876278>

7 ตัวอย่างการเว้นระยะทางสังคม (Social Distancing). (14 เมษายน 2563). กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สืบค้นจาก https://www.mhesi.go.th/index.php/content_page/item/1515-7exam-social-distancing.html

เรียนออนไลน์ช่วงโควิด ส่งผลเด็กหลุดจากระบบ 24 ล้านคนทั่วโลก. (22 มกราคม 2564). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์.

สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/education/news-599904>

'New Normal' คืออะไร? เมื่อโควิด-19 ผลักเรารู้ชีวิต 'ปกติวิถีใหม่' !. (27 พฤษภาคม 2563). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์.

สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/882508>

สถานการณ์ที่ 3

ขยะพลาสติก ล้นเมือง

“ปัญหาขยะพลาสติก” เป็นปัญหาที่อยู่คู่กับสังคมมาอย่างยาวนาน และกำลังเข้าสู่ขั้นวิกฤต แม้ภาครัฐจะมีมาตรการการงดใช้ถุงพลาสติก ทั้งในห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ มาตั้งแต่ช่วงต้นเดือนมกราคม 2563 แต่เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 ก็ทำให้ปริมาณขยะพลาสติกสูงขึ้นกว่าร้อยละ 60 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นขยะที่มาจากฟู้ดเดลิเวอรี่ ซึ่งเกิดจากผู้คนส่วนใหญ่ไม่สามารถไปทำงานปกติในช่วงสถานการณ์ดังกล่าว จึงต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตน โดยสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันสั่งอาหารออนไลน์ ซึ่งปัจจุบันมีอัตราการขยายตัวค่อนข้างสูง แม้จะเป็นทางเลือกที่ช่วยเพิ่มความสะดวกสบายให้กับผู้บริโภค แต่สิ่งที่ตามมา คือ ปริมาณขยะพลาสติกที่สูงขึ้นกว่าเท่าตัว อีกทั้งยังไม่มีมาตรการแยกอย่างถูกวิธี จึงทำให้เกิดการเคลื่อนไหวยากจากองค์กรภาคส่วนต่าง ๆ ถึงการกำหนดมาตรการในการควบคุมพลาสติกอย่างจริงจัง และเกิดการนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เกิดขึ้นได้จริงในประเทศไทย

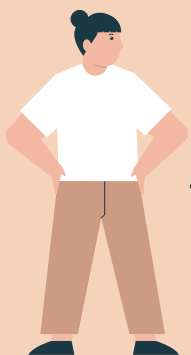
“ขยะพลาสติก” บาดแผลที่ซ้ำเติมวิกฤตโควิด

นับเป็นความสำเร็จขั้นแรกของรัฐบาล ในการรณรงค์ให้ประชาชนลดปริมาณ ขยะจากพลาสติก โดยการผลักดัน กฎหมายบังคับใช้ควบคู่กับการ ประชาสัมพันธ์ ผู้ประกอบการ ร้านค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ต่างขนานรับนโยบาย โดยการงดแจกถุงพลาสติก และการรณรงค์ใช้ถุงผ้า ถุงกระดาษเพื่อ ทดแทนถุงพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง เมื่อดำเนินการไปได้ระยะหนึ่ง สถานการณ์โควิดก็เข้ามาทำให้มีการ ประกาศใช้มาตรการต่าง ๆ รวมถึง มาตรการล็อกดาวน์ ทำให้ต้องมีการ ขอความร่วมมือให้ประชาชนจำกัด การเดินทาง รวมถึงการทำงานที่บ้าน (Work from Home) ส่งผลให้ต้องใช้

บริการสั่งอาหารในรูปแบบเดลิเวอรี มากขึ้น ทำให้ปริมาณของขยะพุ่ง สูงขึ้น และปัญหาใหญ่ที่สำคัญ คือ ประชาชนทิ้งเศษอาหารปนเปื้อนมา กับขยะพลาสติก โดยไม่มีการคัดแยก ขยะก่อนทิ้ง ซึ่งกลายเป็นบาดแผล ที่ซ้ำเติมวิกฤตโควิด-19 ที่เกิดขึ้น

การสั่งอาหารในรูปแบบเดลิเวอรี ในแต่ละครั้งสามารถสร้างขยะได้ จำนวนไม่น้อยกว่า 5 ชิ้น โดยก่อน ที่จะมีการแพร่ระบาดของโควิด-19 ธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีมียอดการสั่งซื้อ 20 ล้านออเดอร์ ซึ่งก่อให้เกิดขยะ พลาสติกสูงถึง 140 ล้านชิ้น และเมื่อ เทียบกับปัจจุบันขยะพลาสติกก็น่าจะ

มีปริมาณเกือบเท่าตัว จำนวนสูงถึง 280 ล้านชิ้น โดยขยะที่ถูกทิ้งก็ไม่มี การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เนื่องจาก ผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมความสะดวก สบาย และขาดความตระหนักว่า ควรมีการคัดแยกก่อนทิ้ง ทำให้เกิด ขยะปนเปื้อนเศษอาหาร ซึ่งไม่ สามารถนำไปใช้รีไซเคิล หรือแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่า ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนได้ (Circular Economy) อีกทั้งยัง เป็นการส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นการเพิ่มภาระให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการกำจัดอีกด้วย

ผู้บริโภค

สั่งซื้ออาหารเดลิเวอรี

เกิดขยะพลาสติก ไม่น้อยกว่า 5 ชิ้น

ถุงพลาสติก
กล่องกระดาษใส่อาหาร
กล่องพลาสติกใส่อาหาร
ซองพลาสติกแยกชนิดอาหาร
ซอสเครื่องปรุงรส
แก้วพลาสติกใส่เครื่องดื่ม
ตะกียบไม้ / ตะกียบพลาสติก
ช้อนส้อมพลาสติก
(พร้อมซองพลาสติกใส่ ตะกียบ ช้อน กระดาษทิชชู)

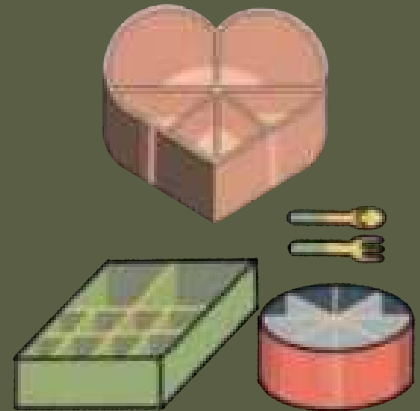
วิธีลดขยะจาก “Food Delivery”

ผู้ประกอบการร้านอาหาร

- งดการใช้พลาสติกแบบครั้งเดียวทิ้ง (Single-use Plastics) เช่น ช้อนส้อม หลอดกาแฟ ฯลฯ
- เลือกใช้บรรจุภัณฑ์แบบย่อยสลาย เช่น ผลิตจากกระดาษชานอ้อย เป็นต้น
- เลือกใช้บรรจุภัณฑ์อาหารแบบใช้ซ้ำ โดยจัดให้มีระบบค่ามัดจำบรรจุภัณฑ์สำหรับลูกค้าเฉพาะกลุ่ม

ผู้ผลิตสินค้าบรรจุภัณฑ์อาหาร

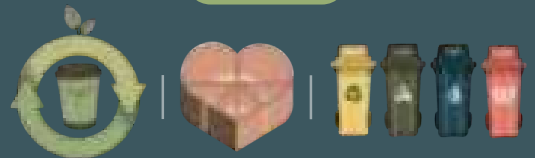
- ออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับอาหารแต่ละประเภท เช่น มีช่องแยกชนิดอาหาร ฯลฯ

ผู้ให้บริการแอปพลิเคชัน

เพิ่มทางเลือกในการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน โดยระบุรับหรือไม่รับช้อนพลาสติก หรืออื่น ๆ ที่ไม่ต้องการ

ภาครัฐ

- ส่งเสริมและกำกับดูแลการใช้ Single-use Plastics
- ใช้มาตรการจูงใจเพื่อขยายตลาดสินค้าบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ให้แข่งขันได้กับตลาดทั่วไป
- สร้างระบบการจัดการให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ หากแยกขยะแล้วจะไม่นำกลับไปทะเลและฝังกลบรวมกัน

ผู้บริโภค

7R

ผู้บริโภคควรปฏิบัติตามหลัก 7 R ได้แก่

- Reduce** ลดการใช้พลาสติก
- Reuse** ใช้ซ้ำให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
- Refill** นำภาชนะส่วนตัวไปเติม ณ จุดเติมสินค้า
- Return** เลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าที่มีระบบมัดจำสินค้า

- Repair** ใช้อย่างทะนุถนอม ซ่อมแซมได้เท่าที่ทำได้
- Replace** หาสิ่งอื่นมาแทนที่การใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก
- Recycle** แยกขยะเข้าสู่ระบบรีไซเคิล เพื่อหมุนเวียนมาใช้ใหม่

“ขยะหน้ากากอนามัย” อันตรายที่ไม่ควรมองข้าม

จากกรณีที่มีการใช้หน้ากากอนามัย เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของของ โควิด-19 ทำให้ปริมาณของขยะ ที่มาจากหน้ากากอนามัยพุ่งสูงขึ้น เนื่องจากมีการทิ้งขยะในหลาย ครั้วเรือน โดยบางวันมีขยะติดเชื้อ เพิ่มขึ้นกว่า 1,000 กิโลกรัม ซึ่งเป็น ขยะที่ไม่ได้มีการคัดแยก แม้จะมีการ ดัดป้ายสัญลักษณ์ ป้ายข้อความ “สำหรับทิ้งหน้ากากอนามัยเท่านั้น”

อย่างชัดเจน แต่ก็ยังมีประชาชนที่ทิ้ง ไม่ถูกวิธี หรือขาดจิตสำนึกในการ จัดการแยกขยะที่ถูกต้อง ซึ่งส่งกระทบ ต่อเจ้าหน้าที่เก็บขยะที่มีความเสี่ยงสูง ที่จะติดโควิด-19 อีกทั้งขยะยังแพร่ กระจายลงสู่ชุมชนทั้งทางน้ำและ อากาศ

ปริมาณความต้องการใช้หน้ากาก อนามัยในช่วงก่อนมีโควิดอยู่ที่ 0.8

ล้านชิ้น/วัน ในขณะที่หลังโควิดอยู่ที่ 1.56 ล้านชิ้น/วัน เนื่องจากประชาชน หันมาสวมใส่หน้ากากอนามัยเพิ่มขึ้น ความต้องการใช้หน้ากากอนามัยจึง เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว และในแต่ละวัน ปริมาณขยะที่เกิดจากหน้ากากอนามัย ที่ใช้ครั้งเดียวทิ้งมีจำนวนมากขึ้นด้วย ซึ่งหน้ากากอนามัยเป็นขยะติดเชื้อ ถ้าทิ้งและกำจัดไม่ถูกต้องอาจรั่วไหล สู่สิ่งแวดล้อมได้

บ่มเพาะพฤติกรรม สร้างนิสัยทิ้งให้ถูกที่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานประกอบการ

สร้างความตระหนัก ให้ความรู้กับประชาชน วิธีการทิ้งหน้ากากอนามัยให้ถูกวิธี

จัดให้ถังขยะสำหรับทิ้งหน้ากากอนามัยที่ใช้แล้ว (ถังสีแดง) ในจุดต่าง ๆ อย่างทั่วถึง และเห็นได้ชัด

ประชาสัมพันธ์ สื่อสารรณรงค์ให้ประชาชนเข้าใจ เข้าถึงง่ายทุกเพศทุกวัย (แสดงจุดที่ตั้งถังขยะ แผนผัง หรือรูปภาพแสดงวิธีการทิ้งที่ถูกต้องไว้บริเวณที่ตั้งถังขยะ)

วิธีการจัดการ หน้ากากอนามัยที่ใช้แล้ว

วิธีที่หนึ่ง

คัดแยกหน้ากากอนามัยที่ใช้แล้ว
ออกจากขยะทั่วไป

นำไปทิ้งถังขยะสีแดง
/ ถังขยะอันตราย
/ ถังขยะติดเชื้อ

วิธีที่สอง

เก็บรวบรวมใส่ถุงพลาสติก
หรือขวดพลาสติกที่ใช้แล้ว

เขียนว่า "หน้ากากอนามัย
ใช้แล้ว" หรือ "ขยะติดเชื้อ"

ทิ้งไว้กับรถเก็บขยะ

อ้างอิง : ขยะพลาสติกจากฟู้ดเดลิเวอรี: อิมพ์ท้ออย่างไร โดยไม่กระทบสิ่งแวดล้อมในช่วงล็อกดาวน์โควิด-19. (27 พฤษภาคม 2563). สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). สืบค้นจาก <https://tdri.or.th/2020/05/plastic-waste-from-food-delivery-services-in-covid-19-lockdown/>

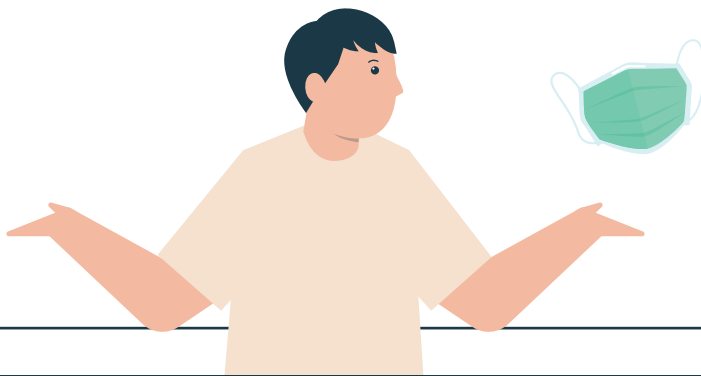
ขยะในช่วงโควิด-19. (30 เมษายน 2563). มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (ม.ส.ท.). สืบค้นจาก http://www.tei.or.th/th/blog_detail.php?blog_id=49

ขยะจากโควิด-19 ชุกวันนี้ รोजจัดการวันหน้า. (14 เมษายน 2563). มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (ม.ส.ท.). สืบค้นจาก http://www.tei.or.th/th/highlight_detail.php?event_id=625

กักตุน หน้ากากอนามัย ขายเกินราคา หวังรวยทางลัด

เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2563 เพจสายดาร์ก “แหม่มโพธิ์ดำ” ได้โพสต์ข้อความแฉพฤติกรรมของคนใกล้ชิดรัฐมนตรีท่านหนึ่งที่กักตุนหน้ากากอนามัย โดยมีหลักฐานที่เป็นทั้งคลิปวิดีโอและภาพนิ่ง ซึ่งเพจสายดาร์กยังเปิดประเด็นท้าทายให้นักข่าวมาทำข่าวคนสนิท ซึ่งติดตามรัฐมนตรีท่านหนึ่งที่มีหน้ากากจำนวนมาก (หลักล้านชิ้น) ทำให้กลายเป็นประเด็นทางสังคมที่น่าสนใจ พร้อมทั้งการรวมพลังของชาวโซเชียลที่ส่งความห่วงใยให้กับเจ้าของเพจแหม่มโพธิ์ดำในเรื่องความปลอดภัย และความกล้าที่มาแฉเรื่องราวความผิดในครั้งนี้ กลายเป็นกระแสการแฮชแท็ก #saveแหม่มโพธิ์ดำ ขึ้นอันดับต้น ๆ ของทวิตเตอร์ในประเทศไทย

หน้ากากขาดแคลนหนัก ไม่สามารถจัดหาได้

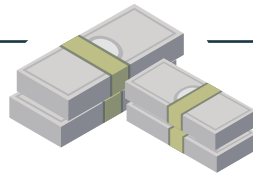

หน้ากากอนามัยนับเป็นอุปกรณ์สำคัญสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ และประชาชนในการป้องกันการติดเชื้อโควิด-19 แต่จากสถานการณ์การแพร่ระบาดที่เกิดขึ้นทำให้ทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยประสบปัญหาขาดแคลนหน้ากากอนามัยอย่างหนัก โดยเฉพาะในโรงพยาบาลซึ่งมีบุคลากรทางการแพทย์ที่ต้อง

ทำงานใกล้ชิดกับผู้ป่วย สาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนมาจากการกักตุนหน้ากากอนามัย มีการจำหน่ายในตลาดมืดที่มีราคาสูงกว่าปกติทำให้เกิดภาวะขาดแคลนอย่างหนัก จนกระทั่งกระทรวงพาณิชย์ได้ออกประกาศโดยกำหนดให้หน้ากากอนามัยเป็นสินค้าควบคุม เพื่อป้องกันการกำหนดราคาซื้อ ราคาจำหน่าย หรือ

การกำหนดเงื่อนไขและวิธีปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม รวมทั้งการควบคุมการส่งออกหน้ากากอนามัยไปนอกราชอาณาจักร โดยห้ามไม่ให้มีการส่งออกปริมาณครั้งละตั้งแต่ 500 ชิ้นขึ้นไป เว้นแต่จะได้รับหนังสืออนุญาตจากอธิบดีกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

พบกักตุนสินค้า จำหน่ายหน้ากากในราคาสูง

แม้ว่าภาครัฐจะมีมาตรการกำหนดให้หน้ากากอนามัยเป็นสินค้าควบคุม แต่ก็มีผู้ประกอบการบางส่วนที่กักตุนสินค้า และจำหน่ายในราคาสูงกว่าปกติ จากข้อมูลวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2563 พบผู้บริโภคร้องเรียนมาที่กรมการค้าภายในจำนวนกว่า 1,022 ราย ถึงปัญหาการควบคุมราคาที่มีราคาสูง และไม่สามารถหาซื้อได้ คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กกร.) จึงได้เข้ามาบริหารจัดการหน้ากากอนามัย โดยได้จำกัด

ราคาจำหน่ายขึ้นละ 2.50 บาท แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลน และการควบคุมราคาได้

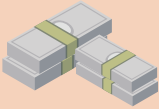
จนกระทั่งเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2563 เพจเฟซบุ๊ก “แหม่มโพธิ์ดำ” ได้มีการเปิดเผยข้อมูลการกักตุนหน้ากากอนามัยกว่า 200 ล้านชิ้น ของผู้ประกอบการรายหนึ่งจนกลายเป็นกระแสในโลกโซเชียล มีผู้เข้ามาแสดงความคิดเห็นมากมายต่อประเด็นการขาดแคลนหน้ากากอนามัย และ

พบร้านค้าที่จำหน่ายหน้ากอนามัยทางการแพทย์ที่มีราคาสูงกว่าที่กำหนด โดยตั้งราคาสูงถึง 700 – 800 บาทต่อ 50 ชิ้น นอกจากนี้ยังมีข่าวกักตุนหน้ากอนามัยอีกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการส่งออกหน้ากอนามัยไปต่างประเทศ ซึ่งกลายเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง เพราะแม้แต่บุคลากรทางการแพทย์ ก็ไม่สามารถหาหน้ากอนามัยเพื่อป้องกันวิกฤตโรคระบาดในครั้งนี้ได้

สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ได้สะท้อนพฤติกรรมการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคม โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

- 1) การกักตุนหน้ากากอนามัย เพื่อจำหน่ายในราคาที่สูงกว่าที่กำหนดในประเทศ
- 2) การกักตุนหน้ากากอนามัย เพื่อส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ และ
- 3) การอนุมัติการส่งออกหน้ากากอนามัยหลังที่มีการประกาศให้เป็นสินค้าควบคุมแล้ว

โดยสิ่งที่ยังเป็นข้อสงสัยของประชาชนในเรื่องของการขาดแคลนหน้ากากอนามัย คือ หน่วยงานภาครัฐไม่ได้ชี้แจงข้อมูลที่เป็นจริงต่อสาธารณะว่ากำลังการผลิตหน้ากากอนามัยต่อวันมีจำนวนเท่าใด มีหลักเกณฑ์การแจกจ่ายหน้ากากอนามัยและแอลกอฮอล์อย่างไร โดยในด้านการสื่อสารนั้นก็ยังขาดความต่อเนื่อง ประกอบกับการที่ภาครัฐได้รณรงค์ให้ประชาชนป้องกันจากเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้หน้ากากอนามัยกลายเป็นสินค้าจำเป็นของประชาชน ทำให้เกิดการฉวยโอกาสกักตุนสินค้าเพื่อจำหน่ายในราคาที่สูงกว่าปกติ และจำหน่ายผ่านช่องทางสื่อสารจำนวนมาก เช่น เว็บไซต์ของออนไลน์ เฟซบุ๊ก เป็นต้น

ปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการ “ทุจจริต”

1

มาตรการการควบคุมราคาสินค้าของรัฐบาลไม่สามารถบังคับใช้ได้ **อย่างมีประสิทธิภาพ** แม้จะมีการควบคุมให้จำหน่ายหน้ากาดอกอเนามัยในราคาชั้นละ 2.50 บาท แต่ในความเป็นจริงก็ยังมีการฝ่าฝืน จำหน่ายในราคาที่สูงกว่าถึง 10 เท่า

2

ความยินยอมของผู้บริโภคในการซื้อสินค้าที่สูงกว่าปกติ เนื่องจากมีความต้องการซื้อมากกว่าปกติ ทำให้ผู้บริโภคมบางส่วนยินยอมที่จะจ่ายในราคาที่สูง เพราะเป็นสินค้าจำเป็นและหายาก

3

ความร่วมมือกันของผู้ใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจทางการเมือง ที่ล่วงรู้นโยบายของรัฐเป็นการล่วงหน้า ทำให้มีการกักตุนหน้ากาดอกอเนามัยเพื่อการส่งออก (ให้ข้าราชการที่มีอำนาจอนุมัติการส่งออก)

โทษทางกฎหมาย

กักตุนหน้ากาดอกอเนามัย

- มีความผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 30 และมาตรา 41
- กรณีร้านค้าไม่ติดป้ายแสดงราคา มีโทษปรับ 10,000 บาท
- หากพบการกักตุนสินค้าและปฏิเสธการขาย มีโทษจำคุก 7 ปี ปรับไม่เกิน 140,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ขายหน้ากาดอกอเนามัย “เกินราคา”

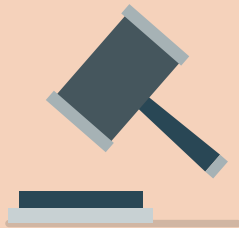
- ผู้ค้าปลีกทุกรายจะต้องจำหน่ายหน้ากาดอกอเนามัย ชั้นละ 2.50 บาท
- หากขายเกินราคามีความผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 มีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ทั้งนี้จะให้เวลาเคลียร์สต็อกให้หมดภายใน 3 วัน)

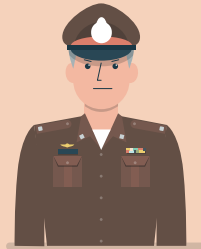
สรุปกฎหมายราคาสินค้า และบริการ 2542

อำนาจรัฐบาลควบคุมสินค้า

ช่วง COVID-19 ระบาด

1 รบว. พาณิชย์ ประธานคณะกรรมการกลาง
ว่าด้วยสินค้าและบริการ (กกร.)
มีอำนาจควบคุมราคาสินค้าและบริการ

2 เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจกัก อายัด ยึดสินค้าควบคุม
จากผู้กักขัง ชัดขวางมีโทษ
จำคุก 1 ปี หรือปรับ 200,000 บาท

3 ขายสินค้าควบคุมเกินราคา โทษจำคุก 5 ปี
ปรับ 100,000 บาท

4 กักตุนสินค้าควบคุม โทษจำคุก 7 ปี
ปรับ 140,000 บาท

ที่มา : <https://www.facebook.com/iLawClub/>

แนวทางป้องกัน

1. ให้งานที่เกี่ยวข้องได้บูรณาการฐานข้อมูล
ปริมาณการผลิต และการกระจายสินค้า เพื่อ
ตรวจสอบปริมาณ ราคา ที่มา และการกระจาย
สินค้า การสอบทาน และเปิดเผยต่อสาธารณะ

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและ
ภาคเอกชนในการแจ้งเบาะแสพร้อมมี
มาตรการสร้างแรงจูงใจ เช่น ให้รางวัลนำจับ
การแบ่งส่วนแบ่งทางการค้า ฯลฯ

อ้างอิง : “แฮมมโพร้ด้า” แคนโกล์ซิด “รต.” กักตุนหน้ากอนามัย สงออก ตปท. ฟ้นกำโรมหาศาล. (9 มีนาคม 2563). AmarinTV.
สืบค้นจาก <https://www.amarintv.com/news/detail/22684>

แนวทางการป้องกันการทุจริตในสถานการณ์วิกฤต : กรณีศึกษาการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด - 19. (29 ธันวาคม 2563).
Thai Good Governance. สืบค้นจาก <https://thaigoodgovernance.wordpress.com>

กักตุนสินค้าควบคุม หน้ากอนามัย-เจลล้างมือ ช่วงโควิด-19 เสี่ยงคุก 7 ปี. (2 เมษายน 2563). ilaw.
สืบค้นจาก <https://ilaw.or.th/node/5590>

สถานการณ์ที่ 5

สารพันปัญหา “โครงการ เราไม่ทิ้งกัน”

เช้าวันที่ 28 มีนาคม 2563 ได้มีประชาชนจำนวนหนึ่งรอเข้าเว็บไซต์เพื่อลงทะเบียนใช้สิทธิ์โครงการ “เราไม่ทิ้งกัน” จนทำให้ตัวเลขของผู้ใช้งานพุ่งสูงขึ้น ตั้งแต่ช่วงเวลาเปิดรับสมัคร คือ 06.00 น. ถึงเวลา 24.00 น. มียอดผู้ลงทะเบียนสำเร็จ 8.5 ล้านคน หลังจากนั้นเมื่อวันที่ 2 เมษายน ได้มีการสรุปจำนวนผู้ลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์ www.เราไม่ทิ้งกัน.com มีจำนวนทั้งสิ้น 23.4 ล้านราย ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์ที่คนในสังคมให้ความสนใจ จนคำว่า “เราไม่ทิ้งกัน” ขึ้นอันดับ 1 ของคำค้นหามากที่สุดในปี 2563 จาก Google Trend และกลายเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ในสังคมคือการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับเงินเยียวยา และพฤติกรรมกรรมการทุจริต การบิดเบือนข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของผู้ใช้สิทธิ์ จนเป็นที่มาของการร้องทุกข์ของประชาชนจำนวนหนึ่ง นอกจากนี้ นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจท่องเที่ยว “เราเที่ยวด้วยกัน” ที่ออกมาในระยะเวลาไล่เลี่ยกัน ก็ยังพบกลุ่มคนบางกลุ่มทั้งผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว จวยโอกาสกระทำการทุจริต และแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน สะท้อนให้เห็นถึงการขาดคุณธรรมในจิตใจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสังคมได้หากไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกต้อง

ย้อนรอยโครงการ “เราไม่ทิ้งกัน”

โครงการ “เราไม่ทิ้งกัน” เกิดขึ้นจากการที่รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงผลกระทบและความเดือดร้อนของประชาชนที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยให้เงินเยียวยาสำหรับประชาชนที่ว่างงานหรือได้รับผลกระทบในการทำงานคนละ 5,000 บาทต่อเดือน เป็นเวลา 3 เดือน ผ่านเว็บไซต์ www.เราไม่ทิ้งกัน.com ซึ่งมีจำนวนของแรงงานนอกระบบประกันสังคมจำนวนกว่า 16 ล้านคน มีการคัดกรองผู้มีสิทธิ์ได้รับเงินเยียวยาต้องเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบเท่านั้น เช่น คนขับแท็กซี่ วินมอเตอร์ไซด์ ฯลฯ ใช้วิธีการ

คัดกรองด้วยระบบ AI หรือปัญญาประดิษฐ์ โดยแจ้งผลผู้ผ่านและไม่ผ่านการคัดเลือกที่ช่องทาง SMS หรือ Email เท่านั้น ซึ่งภาครัฐได้กำหนดสิทธิ์ผู้ที่ได้รับเงินเยียวยาตามโควตาทั้งสิ้นรวม 14 ล้านคน

ท่ามกลางการรอคอยการยืนยันสิทธิ์การได้รับเงินเยียวยาจากรัฐได้เกิดกระแสที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ในสังคม กรณีของหญิงสาวรายหนึ่งได้โพสต์ข้อความที่ไม่เหมาะสมลงในโซเชียลมีเดีย โดยโพสต์ว่า “เงิน 5,000 บาท แค่นี้หลังตู้เย็น” ซึ่งสวนทางกับชีวิตความเป็นอยู่ที่

หรรษา และข้อความคอมเมนต์ต่างๆ ในโลกโซเชียล โดยเฉพาะปัญหาการลงทะเบียนไม่สำเร็จของประชาชนผู้ใช้สิทธิ์จำนวนมาก จนกลายเป็นแฮชแท็กร้อน #เราไม่ทิ้งกัน พุ่งขึ้นติดเทรนด์ในทวิตเตอร์ ซึ่งนั่นหมายความว่า การให้เงินเยียวยาดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมจำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด โดยผู้ลงทะเบียนบางส่วนได้รับผลแจ้งว่าไม่มีคุณสมบัติได้รับเงินเยียวยา จนเกิดการรวมตัวเพื่อเรียกร้องสิทธิ์แก่กระทรวงการคลังเพื่อยื่นอุทธรณ์

ในขณะที่ประชาชนบางกลุ่มได้ฉวยโอกาสแจ้งข้อมูลเท็จเพื่อหวังที่จะได้รับเงินชดเชย ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือให้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงในการลงทะเบียนขอรับสิทธิ์ กระทรวงการคลังจึงใช้วิธีการเปิดให้ลงทะเบียนออนไลน์ “ยกเลิกรับเงินเยียวยา” เพื่อไม่ให้ประชาชนถูกดำเนินคดี และได้รับโทษอันเนื่องมาจากการแจ้งข้อมูลเท็จ และเปิดลงทะเบียน “ยื่นบทวนสิทธิ์ใหม่” ในกรณีที่เพิกถอนยกเลิกไป โดยระบบจะมีการตรวจสอบข้อมูลย้อนหลัง หากตรวจพบการทุจริตดังกล่าวจะถูกเรียกเงินคืนพร้อมดอกเบี้ย หรืออาจถูกดำเนินคดี ชูานำข้อมูลเท็จเข้าสู่ระบบ ตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์

“บิดเบือนข้อมูล & จ่อกินหัวคิว” เพื่อให้ได้สิทธิ์

การให้ประชาชนลงทะเบียนด้วยระบบออนไลน์สามารถช่วยลดการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐในการกินหัวคิว หรือการเลือกที่รักมักที่ชังได้ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาคือ การคัดกรองผู้มีสิทธิ์ได้รับเงินเยียวยา โดยใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI ยังขาดความสมบูรณ์ และไม่มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน (Real

Time) จึงทำให้เกิดความผิดพลาดในการคัดกรองข้อมูลผู้ที่อยู่ในกลุ่มอาชีพที่ได้รับผลกระทบ อีกทั้งการนำข้อมูลเท็จหรือมีการบิดเบือนข้อมูลเพื่อให้ได้รับเงินเยียวยาก็มีให้เห็นจำนวนมาก รวมถึงประชาชนบางส่วนที่ไม่สามารถเข้าถึงการลงทะเบียนออนไลน์ จึงจ้างคนอื่นมาลงทะเบียน และโดนหักส่วนแบ่งค่าหัวคิว หรือค่า

ตอบแทนบางส่วนจากเงินที่ได้รับจากการช่วยเหลือในครั้งนี้ นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ไม่หวังดีสร้างเว็บไซต์เลียนแบบขึ้นมา ธนาคารจึงต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนระมัดระวังตัว เพื่อมิให้ตกเป็นเหยื่อของเหล่ามิจฉาชีพที่พยายามหาผลประโยชน์บนความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

อ้างอิง : แนวทางการป้องกันการทุจริตในสถานการณ์วิกฤต : กรณีศึกษาการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด - 19. (29 ธันวาคม 2563).

Thai Good Governance. สืบค้นจาก <https://thaigoodgovernance.wordpress.com>

ลงทะเบียนเยียวยา : วิเคราะห์สารพันปัญหาเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19. (20 เมษายน 2563). BBC News ไทย.

สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-52350798>

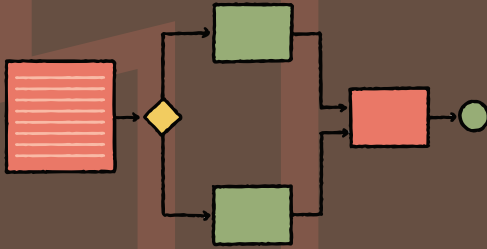
มาตรการเยียวยา 5,000 บาท (3 เดือน). (29 ธันวาคม 2563). เราไม่ทิ้งกัน.

สืบค้นจาก <https://www.xn--12cl1ck0bl6hdu9iyb9bp.com/>

เดือนคนหัวใส อย่าแสวงหาประโยชน์ ลงทะเบียนเราไม่ทิ้งกัน ย้ำมีโทษหนัก. (28 มีนาคม 2563). ไทยรัฐออนไลน์.

สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/business/1806576>

1 | แนวทางการป้องกันแก้ไข

หน่วยงานภาครัฐควรบูรณาการฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยจัดตั้งหน่วยงานกลางที่เป็นศูนย์รวมในการบริหารจัดการข้อมูล เพื่อให้ได้เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่ตรงกับข้อมูลจริงของประชาชน ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ทั้งในสถานการณ์ปกติ และสถานการณ์ฉุกเฉินได้

ควรมีการปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ จะส่งผลให้การคัดกรองด้วยระบบ AI มีประสิทธิภาพมากขึ้น และลดการฉวยโอกาสของผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองในช่วงภาวะวิกฤต

รัฐบาลควรมีการสื่อสารอย่างชัดเจน และไม่สร้างความสับสนแก่ประชาชน ผู้ใช้สิทธิ์ เช่น คุณสมบัติของผู้ที่ได้รับเงินเยียวยา เป็นต้น

มีการตรวจสอบอย่างเข้มงวด และดำเนินคดีตามกฎหมายแก่มีงฉอาชีพที่ฉวยโอกาสในช่วงวิกฤต เช่น การหักหัวคิว การหลอกลวงประชาชน ฯลฯ

สถานการณ์ที่ 6

นักรบในชุดเกราะ อสม. กับกลยุทธ์ เคาะประตูบ้าน

“เคาะประตูบ้าน” คือ หนึ่งในการทำงานที่เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือ อสม. ใช้ในการส่งเสริมมาตรการสุขภาพของชุมชน โดยช่วยเหลือผู้ป่วยเรื้อรัง ที่จำเป็นต้องงดการเดินทางไปที่โรงพยาบาล เพื่อลดความแออัดและลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด-19 อสม. จะรับหน้าที่ส่งยาให้กับผู้ป่วยถึงที่บ้าน ซึ่งการนำยาไปส่งให้ผู้ป่วยที่อยู่ในความดูแลนั้น เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จะเป็นผู้รับยาแทนผู้ป่วยเรื้อรัง และให้ อสม. นำมาส่งต่อตามหลังคาเรือนที่ตนรับผิดชอบ โดยการเข้าไป “เคาะประตูบ้าน” ซึ่ง อสม. จะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ที่ตนเองดูแลอยู่แล้ว จึงสามารถคัดกรองและให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านผลกระทบทางจิตใจและสังคมในเบื้องต้น อีกทั้งยังกระจายความรู้ไปสู่ชุมชนได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว นับเป็นผู้ที่เสียสละเพื่อประโยชน์ต่อสังคม จนมีการขนานนามให้เครือข่าย อสม. ว่าเป็นจิตอาสาผู้ปิดทองหลังพระที่แท้จริง

ชื่นชมหัวใจ อสม. จิตอาสาผู้ปิดทองหลังพระ

เกิดกระแสดังในโลกออนไลน์ เมื่อชาวเน็ตต่างชื่นชมและให้กำลังใจ อสม. ที่ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือให้ข้อมูลผู้ป่วยโควิด โดยการเคาะประตูบ้านเพื่อตรวจกลุ่มเสี่ยงจำนวนกว่า 12 ล้านหลังคาเรือน จาก อสม. ทั่วประเทศกว่า 1,040,000 คน และอาสาสมัครสาธารณสุขกรุงเทพมหานครอีก 15,000 คน อสม. ถือเป็นกำลังสำคัญ

ที่ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น ในการให้ความรู้เน้นย้ำความสำคัญของมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคม รวมทั้งค้นหากลุ่มเสี่ยงนำเข้าสู่ระบบการรักษาอีก 2,266 คน นับเป็นผลงานความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กล่าวยกย่องชื่นชม และจัดอันดับให้ประเทศไทยเป็นอันดับ 1 ของโลก

ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคโควิด-19 ซึ่งเป็นตัวอย่างให้กับนานาชาติได้ตระหนักถึงแนวทางในการควบคุมโรค รัฐบาลได้เห็นความสำคัญและสนับสนุนการปฏิบัติงานของ อสม. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

นพ.แดเนียล เคอร์เทสซ์ (Dr.Daniel Kertesz)

ผู้อำนวยการอนามัยโลกประจำประเทศไทย ได้กล่าวชื่นชมว่า...

••

อสม. คือ ฮีโร่

ที่ทำงานสนับสนุนการป้องกันโรค

เก็บข้อมูล ติดตามผลและรายงาน

สถานการณ์โควิด-19 อย่างกันท่วงที

ทำให้ประเทศไทย สามารถที่จะควบคุมโรค

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

••

จิตอาสา ทำได้อย่างเต็มภาคภูมิ

การควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ดีเกิดจากจิตอาสาในภาคชุมชนที่ทำงานอย่างหนัก และความร่วมมือที่ดีของชุมชน โดย อสม. ถือว่าเป็นด่านหน้าที่คอยช่วยเหลือแพทย์และพยาบาล ตรวจตราดูแลคนในหมู่บ้าน ให้ความรู้ในการป้องกันและดูแลตนเอง และ

ยังทำภารกิจที่สำคัญ คือ การเข้าไปจัดการชีวิตวิถีใหม่ หรือ New Normal ในสังคมชนบท ซึ่งเป็นอีกหนึ่งบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการทำงานใกล้ชิดกับชุมชน และเข้าใจวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน ดังนั้นในการจัดระบบวิถีใหม่ในชุมชน จึงต้องอาศัย อสม. เป็นพลังหลักในการขับเคลื่อนชุมชน ช่วยดูแล

คนในชุมชนทั้งในด้านจิตใจและการให้ความรู้คำแนะนำที่ถูกต้อง เป็นเสมือนเพื่อนคู่คิด มิตรคู่บ้าน และ อสม. ก็ถือเป็นกำลังหลักที่สำคัญของกระทรวงสาธารณสุข ที่ทำให้ระบบสาธารณสุขไทยเข้มแข็ง และเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานของประเทศไทย

••
ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น เราจะเป็นกลุ่มคนแรกที่เข้าไปช่วยเหลือ
แม้เครื่องมือ อุปกรณ์ไม่ได้มีเท่าที่ต้องการ
เราก็ก้าวด้วยของที่มี ทำด้วยความจริงใจ เพื่อช่วยเหลือพี่น้องตรงนี้
พี่น้องปลื้มใจ เราก็กปลื้มใจ
อยากทำแบบนี้ไปจนกว่าชีวิตของเราจะออกจากร่าง

••
อับดุลเลาะห์ มะเด อสม. ต.ตลิ่งชัน อ.จะนะ จ.สงขลา

••
ถามว่าเหนื่อยมั๊ย ก็เหนื่อยนะ แต่เป็นงานที่ภาคภูมิใจ ไม่เคยท้อ
ทุกวันนี้ทำด้วยใจ ด้วยจิตอาสา

••
สีติโรเมาะ เจ๊ะยอ อสม. ต.สะเตง อ.เมือง จ.ยะลา

แนวทางสำหรับ อสม. เคาะประตูบ้าน

เพื่อสังเกตอาการ ณ ที่พักอาศัย (Home Quarantine)
กลุ่มผู้เดินทางกลับจากพื้นที่ระบาดของโรคโควิด-19

1. เตรียมความพร้อม (จังหวัด)

ข้อมูล

1. สถานการณ์โรค
2. ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายผู้เดินทางกลับจากพื้นที่ระบาด

อุปกรณ์

1. ปรอทวัดไข้ (อาจพิจารณาใช้แบบจ่อหน้าปากหรือจ่อหู)
2. หน้ากากอนามัย (สำหรับตนเองและประชาชน)
3. สื่อให้ความรู้ / คำแนะนำวิธีป้องกัน ควบคุมการแพร่กระจายโรค
4. แบบฟอร์มรายงานผล

ซักซ้อมเตรียมการทีม

2. อสม. เคาะประตูบ้าน

- แนะนำตัวเอง
- แจงข่าวสาร ให้ความรู้ประชาชนให้การดูแลสุขภาพ
- สอนวิธีสังเกตอาการ ซักอาการเบื้องต้น
- แสดงสัญลักษณ์การคัดกรองครัวเรือน

3. คัดกรอง

- ชักประวัติ : เดินทางจากประเทศที่มีการระบาด
- สอบถามอาการ : สุขภาพแข็งแรง ไม่มีไข้
- วัดไข้ : มีไข้ > 37.5 องศาเซลเซียส ไอ จาม มีน้ำมูก เจ็บคอ หายใจเหนื่อย

4. ประสาน ส่งต่อ แจ้ง จนท. สาธารณสุข

โควิด-19

รักษา

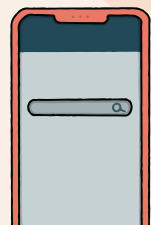
ไม่ใช่ โควิด-19

5.

ติดตามต่อเนื่อง 14 วัน

- ฝ้าระวังอาการผิดปกติ & วัดไข้ทุกวัน
- สื่อสารต่อเนื่องเรื่องการปฏิบัติตัว และการป้องกันโรค
- หลีกเลี่ยงไปในที่ชุมชนแออัด
- แนะนำกิจกรรมคลายเครียด สร้างพลังใจ ออกกำลังกาย งานอดิเรก

6. รายงานผล

- อสม. รายงานผ่านอสม. ออนไลน์ หัวข้อรายงานเหตุ “ฝ้าระวังโควิด-19”
- เจ้าหน้าที่บันทึกในระบบ www.thaiphc.net

6 ข้อปฏิบัติ สำหรับ อสม.

1

สวมหน้ากากอนามัย
ทุกครั้งปฏิบัติงาน

2

ล้างมือบ่อย ๆ เมื่อสัมผัส
หรือจับต้องสิ่งของต่าง ๆ

3

ควรรอห่างกลุ่มผู้เดินทางกลับจาก
พื้นที่ระบวมมากกว่า 2 เมตร
และแนะนำให้วัดไข้ด้วยตนเอง

4

บันทึกและรายงานผลการปฏิบัติงาน
หลังเยี่ยมบ้าน กลุ่มผู้เดินทางกลับจาก
พื้นที่ระบวมของโควิด - 19

5

เมื่อพบผู้มีอาการเสี่ยงข้อใดข้อหนึ่งให้แจ้ง
เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทันที

6

สังเกตตนเองเมื่อมีอาการเสี่ยง
ข้อใดข้อหนึ่งให้หยุดปฏิบัติงานในชุมชน
และรีบไปพบแพทย์ทันที

*อาการผู้มีความเสี่ยงโรคโควิด - 19
ไข้ ไอ น้ำมูก จาม เจ็บคอ
หายใจเหนื่อย หรือหายใจลำบาก

อ้างอิง : ร่วมชื่นชม “อสม.” มดงานชุมชน ค้นหาข้อมูล “โควิด” 12 ล้านหลัง!. (17 เมษายน 2563). เดลินิวส์.
สืบค้นจาก <https://www.dailynews.co.th/regional/769593>

WHO ชื่นชม “อสม.” เป็นฮีโร่สู้โควิด-19 ของไทย เคาะประธานคดกรองให้ความรู้ชุมชน. (15 เมษายน 2563). Sanook.
สืบค้นจาก <https://www.sanook.com/news/8080978/>

อนุทิน ให้ อสม.เป็นแบบอย่าง การ์ดไม่ตก ป้องกันโควิด-19. (19 สิงหาคม 2563). รัฐบาลไทย.
สืบค้นจาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/34349>

โลกชื่นชม...อสม. “ฮีโร่ไร้เสื้อกาวน์”. (13 มิถุนายน 2563). ไทยรัฐออนไลน์.
สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/1867848>

อสม. โมเดลท้องถิ่น ของคนหัวใจอาสา. (1 กรกฎาคม 2563). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์.
สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/887475>

เสียงสะท้อนจากหัวใจ “อสม.จิตอาสาหัวใจแกร่ง ฮีโร่ของชุมชน”. (24 มิถุนายน 2563). มูลนิธิเอสซีจี.
สืบค้นจาก <https://www.scgfoundation.org/covid19/เสียงสะท้อนจากหัวใจ/จิตอาสา>

แบ่งปันน้ำใจ กับ “ตู้ปันสุข” ตู้กับข้าวริมทาง

“หยิบไปแต่พอดี ถ้ามีให้แบ่งปัน” ข้อความที่ติดไว้หน้าตู้กับข้าวที่ตั้งอยู่ริมถนน ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ได้กลายเป็นปรากฏการณ์การแบ่งปันน้ำใจรูปแบบใหม่ ในสังคมไทย ภาพการนำอาหารมาใส่ในตู้กับข้าวตามจุดต่าง ๆ ทั้งอาหารสด อาหารแห้ง เจลล้างมือ หน้ากากอนามัย เป็นเรื่องราวที่สร้างรอยยิ้มและความประทับใจให้กับคน ในสังคมไทย จนกระทั่งมีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ร่วมมือร่วมใจกันนำตู้ปันสุข กระจายตามแหล่งชุมชนทั่วประเทศ เกิดการจุดกระแสจิตอาสาได้สำเร็จภายในช่วงเวลาสั้น ๆ

จากแรงบันดาลใจ ขยายสู่ความสุข

ไอเดียการทำตู้ปันสุขมีจุดเริ่มต้นมาจากโครงการ Little Free Pantry ประเทศสหรัฐอเมริกา และโครงการ Pantry of Sharing ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า “หยิบเท่าที่จำเป็น และให้เท่าที่ทำได้” (Take what you need give what you can) โดยผู้รับและผู้ให้ไม่จำเป็นต้องพบกันโดยตรง ไอเดียดังกล่าวได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้กับคนไทย โดยเริ่มต้นจากกลุ่มอิฐน้อยที่นำตู้ปันสุขมาตั้งทั้งหมด 5 ตู้ กระจายตามสถานที่ต่าง ๆ และให้ผู้ที่มิทุนทรัพย์บริจาค

จนเกิดการกระจายไปทั่วประเทศ และกลายเป็นไวรัลคลิปปการทำความดีแซร์ในโซเชียลมีเดีย หน่วยงานภาครัฐจึงได้นำไอเดียมาออกแบบเป็นโครงการตู้ปันสุข เช่น จังหวัดกระบี่ได้จัดตั้งโครงการภายใต้ชื่อ “ตู้กับข้าวชาวกระบี่” จำนวน 8 อำเภอ 211 จุด และเตรียมเพิ่มตู้กับข้าวทุกหมู่บ้าน 389 แห่ง โดยให้เงินตั้งต้นค่าอาหาร 1,000 บาททุกหมู่บ้าน ผ่านผู้ใหญ่บ้านเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ที่เดือดร้อน หรือตกงานให้อิ่มท้อง และอีกกรณีหนึ่งคือ จังหวัดอุดรธานี

ได้จัดทำ “ตู้แบ่งสุข” โดยยกตู้กับข้าวไปตั้งไว้ด้านหน้าทางเข้าวัด ตรงข้ามตลาด สิ่งของที่นำมาใส่ในตู้ก็มาจากการที่พระสงฆ์ออกบิณฑบาตแล้วมีสิ่งของที่เหลือก็จะนำมาใส่ตู้ ส่งต่อให้กลุ่มคนที่ยากลำบากได้กินอิ่ม นอกจากนี้ยังมีภาคเอกชน ผู้ประกอบการ สถานศึกษาที่ได้นำสิ่งของต่าง ๆ มาบริจาคจำนวนมาก ก่อให้เกิดเป็นกระแสการทำความดี และช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั่วประเทศ

กระแสดราม่า สะท้อนความไร้สำนึก ของคนบางกลุ่ม

จากการติดแฮชแท็กในโลกโซเชียล **#กวาดเรียบ #ทัวร์ลง #ไม่รู้จักพอ** ได้กลายเป็นกระแสดราม่าที่เกิดขึ้น

ในสังคมเกี่ยวกับความเห็นแก่ตัวและไร้จิตสำนึกของกลุ่มคนบางกลุ่ม ที่หวังจะฉวยโอกาสและหาผลประโยชน์

จากการแบ่งปันช่วยเหลือ ซึ่งเริ่มจะไม่ใช่นิสัยความสุขอีกต่อไป โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ยืนเกาะรั้ว ด่าเจ้าของตุ้

จากกรณีที่มีการเผยแพร่ภาพจากกล้องวงจรปิดของผู้ใช้เฟซบุ๊กรายหนึ่งเป็นเหตุการณ์ของผู้ที่มารอรับสิ่งของจากตู้ปันสุขแล้วไม่ได้สิ่งของนั้น จึงพยายามเกาะรั้วตะโกนด่าครอบครัวหนึ่งซึ่งเป็นเจ้าของตู้ปันสุขที่หน้าบ้าน โดยผู้ที่มารอรับสิ่งของยังได้วนเวียนบริเวณหน้าบ้านหลายรอบ เพื่อรอให้เจ้าของบ้านมาเติมสิ่งของใหม่ เมื่อไม่ได้ของก็จะตะโกนด่าแสดงถึงความไร้จิตสำนึกของผู้รับรายนี้

2. กวาดเรียบ ชนิดไม่แคร์สื่อ

ในกรณีถัดมาเป็นพ่อลูกที่ขับรถจักรยานยนต์มาจอดที่หน้าตู้ปันสุข และหยิบถุงมาใส่ของ กวาดเรียบตั้งแต่ข้าวสาร ไข่ไก่ อาหารแห้ง เมื่อผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ได้สอบถามก็ได้รับคำตอบว่า “คนอื่นเอาไปเยอะกว่านี้”

3. ทัวร์ลง ของหมดในพริบตา

ภาพจากกล้องวงจรปิดที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมกลุ่มคนที่มายืนรอหน้าตู้ปันสุข และเดินวนเพื่อรอหยิบของจากตู้โดยมีการทำงานเป็นทีม เมื่อมีคนมาเติมของก็หยิบกันจนเต็มตะกร้า เรียกว่า ทัวร์ลงของหมดภายใน 2 นาที

เหตุการณ์เหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัว และไร้จิตสำนึกของคนบางกลุ่ม ทำให้เกิดกระแสดราม่าในโลกออนไลน์ และเกิดคำถามมากมายในสังคมว่าตู้ปันสุขเหมาะสมกับสังคมไทยหรือไม่ และควรจะดำเนินการต่อไปอย่างไร หากมองในมิติของการช่วยเหลือแบ่งปันนับว่าคนไทยมีจุดเด่นในเรื่องของการเอื้อเฟื้อต่อแผ่ความมีน้ำใจ สังเกตได้จากการเติมสิ่งของจำนวนมากอย่างไม่ขาดสาย และคนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิดก็มีจำนวนมาก ซึ่งก็ได้รับความช่วยเหลือและการแบ่งปันจากผู้ให้ จะมีเพียงคนบางกลุ่มในสังคมที่ยังขาดจิตสำนึก มีความเห็นแก่ตัว ดังนั้นเพื่อให้ตอบใจยกย่องแนวคิด **“หยิบไปแต่พอดี ถ้ามีให้แบ่งปัน”** ในการนำไอเดียตู้ปันสุขมาใช้ ควรหาแนวทางแก้ไข ดังต่อไปนี้

1. สื่อสารวิธีการใช้ตู้ปันสุขอย่างถูกวิธี

โดยต้องออกแบบพื้นที่บริเวณตู้ให้เอื้อต่อการเข้าแถว มีการสื่อสารกับผู้ตั้งตู้และเจ้าของพื้นที่ให้เข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการเข้าคิว การหยิบของ การวางของ มีการติดเทปคิวไว้ที่พื้น เพื่อสร้างควมมีระเบียบวินัยในการใช้ประโยชน์เพื่อส่วนรวม

2. ให้คนในชุมชนช่วยกันดูแล

โดยคนในชุมชนต้องเรียนรู้ที่จะช่วยกันดูแลให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ผู้รับและผู้ช่วยเหลือโอกาสหยิบของจากตู้ไป เช่น ความเอื้อเฟื้อต่อแผ่ การมีน้ำใจ เพื่อให้ตู้ปันสุขสามารถตั้งอยู่ในชุมชนและเกิดประโยชน์สูงสุด

หลักสำคัญของตู้ปันสุข

ผู้ติดตั้งไม่ใช่เป็นเจ้าของ
ชุมชนต้องช่วยกันดูแล
ตู้ปันสุข

ของที่นำมาใส่ควรเป็นอาหารแห้ง
ไม่ใช่อาหารสด เพราะจะทำให้
เน่าเสียได้ง่าย

ผู้ให้สามารถแบ่งปัน
สิ่งของอื่น ๆ ที่เห็นว่าจำเป็น
เช่น เสื้อผ้า ของใช้ ฯลฯ

ให้คิดเสมอว่า เราช่วยทำ
หน้าที่แบ่งปัน เติมนของในตู้
ตามกำลัง โดยผู้รับอาจให้ได้
เมื่อมีโอกาส

ควรมีสมุดและปากกาใส่ตู้
เพื่อผู้ให้และผู้รับได้มีโอกาส
เขียนให้กำลังใจ และขอบคุณ
ซึ่งกันและกัน

พาดึก ๆ มาเป็นผู้ช่วยใส่
ของเข้าตู้ เป็นการฝึกให้เด็ก
ได้รู้จักการแบ่งปัน
และการมีส่วนร่วมในชุมชน

ติดตั้งตู้ปันสุขให้ปลอดภัย

1. ตู้ปันสุขที่นำมาติดตั้งจะเป็นแบบใด ก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม อาจเป็นกล่องพลาสติกก็ได้ แต่ควรระมัดระวังเวลาฝนตก หรือควรมีฝาป้องกันแมลงหรือสัตว์ที่จะเข้าไปในตู้
2. ควรมีป้ายบอกวิธีการใช้หรือคำแนะนำ ติดไว้ข้างตู้
3. เลือกทำเลติดตั้งที่มีผู้คนเดินผ่านไปมาได้ และควรตั้งอยู่ในชุมชนที่มีผู้ได้รับความเดือดร้อนที่อาศัยในชุมชน หรือละแวกใกล้เคียง
4. ควรทำเรื่องขออนุญาตผู้อำนวยการเขต ในการติดตั้ง หรือเจ้าของสถานที่ก่อน
5. ให้ข้อมูลกับชุมชนเกี่ยวกับประโยชน์ และวิธีการใช้งาน

โมเดลการบริหารจัดการตู้ปันสุขต่างประเทศ

ตู้เอทีเอ็มข้าวสาร ประเทศเวียดนาม

เวียดนามเป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 แต่ก็มีกลุ่มนักรูจิกและผู้บริจาคผุดไอเดีย “ตู้เอทีเอ็มข้าวสาร” ขึ้นหลายแห่งทั่วประเทศ เพื่อให้คนตกงาน คนยากจนได้เข้ามา

กดข้าวสารฟรีไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่ต้องนำถุงมาเอง และกดที่ตู้ซึ่งมีลักษณะเหมือนแท่งคั่นน้ำ มีสายท่อยาวต่อลงมา ในแต่ละครั้งที่กดจะมีข้าวสารไหลมาในปริมาณจำกัด คนละ 1.5 กิโลกรัม กดได้วันละ 1 ครั้ง

ตู้เอทีเอ็มสามารถเก็บข้าวได้ 500 กิโลกรัม หากข้าวหมดแอปพลิเคชันที่ใช้ควบคุมจะส่งสัญญาณเตือนโดยตู้เอทีเอ็มข้าวสารในกรุงฮานอยจะให้บริการตั้งแต่เวลา 08.00 – 17.00 น. ทุกวัน

ผู้อัตโนมัตินำหน้ากานามัยฟรี ประเทศตุรกี

อิสตันบูล เมืองที่ตั้งอยู่ทางตะวันตกของตุรกี และเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่อันดับ 3 ของประเทศ ได้ติดตั้งผู้อัตโนมัตินำหน้ากานามัยฟรีให้กับผู้โดยสาร

ที่สถานีรถไฟใต้ดินคอนัก เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของขณะเดินทาง โดยผู้อัตโนมัตินี้จะแจกหน้ากานามัยจำนวน 4 ชิ้น และสเปรย์ฆ่าเชื้อโรค 1 ขวดเล็กต่อคน

หลังจากที่มีการจ่ายเงินซื้อตั๋วรถไฟแล้ว และให้ผู้โดยสารนำตัวมาสแกนที่ตู้รับผลิตภัณฑ์ไปใช้

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีผู้จำหน่ายหน้ากานามัยจากภาคเอกชน ซึ่งผู้ใช้จะต้องชำระเงินเอง ในอนาคตอันใกล้ หากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิดระลอกใหม่ อาจเป็นโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐใช้วิธีการแจกหน้ากานามัยฟรีผ่านเครือข่ายผู้อัตโนมัตินำหน้ากานามัยทั่วประเทศก็เป็นได้

อ้างอิง : หยิบเท่าที่จำเป็น ให้เท่าที่ทำได้ – หลักการที่แท้จริงของผู้ปันสุข. (15 พฤษภาคม 2563). National Geographic ฉบับภาษาไทย. สืบค้นจาก <https://ngthai.com/cultures/29314/thaifreepantry/>

คราม่า “ผู้ปันสุข” จากน้ำใจผู้ให้สู่มีคอนโลก ควรหยุดหรือไปต่อ?. (13 พฤษภาคม 2563). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/880197>

สงมโมเดล “ผู้ปันสุข” ต่างแดน จัดการอย่างไรถึงไร้คราม่า. (12 พฤษภาคม 2563). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/880188>

เข้าใจให้ตรงกัน “ผู้ปันสุข” กับภารกิจ “จัดระเบียบ” ขจัดความโลภ (1). (12 พฤษภาคม 2563). The Bangkok Insight. สืบค้นจาก <https://www.thebangkokinsight.com/354824/>

“ผู้ปันสุข” ปรากฏการณ์ยุคโควิด-19. (16 พฤษภาคม 2563). Thansettakij Multimedia. สืบค้นจาก <https://www.thansettakij.com/content/politics/434404>

“ผู้ปันสุข” จากคำปราคา สู่เทรนด์ใหม่การปันน้ำใจช่วยผู้ยากไร้ช่วงโควิด-19. (10 พฤษภาคม 2563). MGR Online. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/travel/detail/9630000048681>

สถานการณ์ที่ 8

พลังคนรุ่นใหม่ กับการสร้างนวัตกรรม ห่างไกลโควิด

ในสถานการณ์ที่คนไทยต้องเผชิญกับวิกฤตโควิด ที่ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิต โดยการระบอบยังคงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง แน่นอนว่าหัวใจสำคัญที่จะยับยั้งการระบอบได้ คือ ประชาชนทุกคนต้องร่วมแรงร่วมใจป้องกันการแพร่กระจายให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งในวิกฤตที่เกิดขึ้นก็ยังมีโอกาสทำให้เห็นน้ำใจของคนไทย “คนไทยไม่ทิ้งกัน” ก่อเกิดเป็นพลังจิตอาสาที่พร้อมออกมาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งไม่เพียงเฉพาะภาครัฐ ภาคเอกชนที่ออกมาตราการช่วยเหลือ สถานการณ์ แต่ประชาชนเอง โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ต่างก็ใช้กำลังกาย กำลังความสามารถ และกำลังสมองในการคิดสร้างสรรค์ผลงานและนวัตกรรมทางสังคม เพื่อช่วยเหลือพี่น้องผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19

สร้างนวัตกรรม ตอบโจทย์สังคมในยุคโควิด

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “นวัตกรรมทางสังคม” หลายคนมักจะนึกถึงสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ หรือเทคโนโลยีที่มีความล้ำซับซ้อน ซึ่งในความเป็นจริง นวัตกรรมทางสังคมมีความหมายที่กว้างกว่านี้ ซึ่งเป็นสิ่งใหม่ที่สร้างจากความคิดสร้างสรรค์ ทั้งกระบวนการ รูปแบบการพัฒนา เพื่อแก้ไขและ

ตอบสนองต่อปัญหาทางสังคม โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 อย่าง คือ มีความใหม่และตรงตามความต้องการของสังคม เกิดขึ้นได้จริงและสามารถแพร่กระจายไปสู่สังคมได้ สุดท้ายต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในสังคม และในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด เราจะพบเห็นโมเดล

การแก้ปัญหาเกิดขึ้นมากมายจากคนรุ่นใหม่ ที่ต้องการช่วยเหลือสังคม ด้วยการพัฒนาโมเดลหลากหลายรูปแบบ ที่ช่วยคืนคุณภาพชีวิตให้คนในสังคม และตอบรับการเข้าสู่สังคมแห่งความปกติใหม่ (New Normal) โดยมีรูปแบบใหม่ ๆ ที่น่าสนใจดังนี้

“โควิด ไรเดอร์” รับส่งอาหาร โดยไม่หักหัวคิว

จุดเริ่มต้นเกิดจาก ธนกร ดารงวิริยาเวทย์ ผู้ก่อตั้งโควิดไรเดอร์ แพลตฟอร์มให้บริการจัดส่งอาหารเดลิเวอรี่ โดยผู้ประกอบการและผู้ให้บริการจัดส่งอาหาร หรือไรเดอร์จะได้รับเงินค่าอาหารและค่าจัดส่งแบบเต็มเม็ดเต็มหน่วย โดยไม่หักหัวคิวเหมือนกับแพลตฟอร์มเดลิเวอรี่ของต่างชาติ ซึ่งถือเป็นการช่วยเหลือ

ทั้งตัวผู้ประกอบการ และไรเดอร์ให้มีรายได้ในการหล่อเลี้ยงชีวิตและดำเนินธุรกิจไรเดอร์ จะมีหลักเกณฑ์ในการคิดค่าส่งอาหาร ซึ่งไม่ได้คิดตามระยะทาง แต่จะคิดตามอัตราเหมาจ่าย นอกจากนี้ในสถานการณ์โควิดก็ได้เกิดแพลตฟอร์มเดลิเวอรี่อื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ไดโน เดลิเวอรี่ จังหวัดขอนแก่นที่ให้กลุ่ม

เกษตรกรผู้ปลูกผักผลไม้สามารถส่งแบรนต์มาขายในช่องทางของตนได้ หรือเพนกวิน เดลิเวอรี่ ที่ต้องการพัฒนาตลาดในจังหวัดบ้านเกิดที่ระนอง โดยสร้างแพลตฟอร์มส่งอาหารเพื่อช่วยให้ไรเดอร์และร้านอาหารรอดจากวิกฤตนี้ไปด้วยกัน

“What the Fruit & Hope Loop” แพลตฟอร์มช่วยชาวสวน ที่มีผลผลิตล้นตลาด

จุดเริ่มต้นเกิดจากคุณนันทินี แซ่โฮ มีแนวคิดต้องการช่วยชาวสวน ระบายสินค้าล้นตลาด วินมอเตอร์ไซด์มีงานรับส่งผลไม้ และแรงงาน นอก ระบบในชุมชนมีงานทำ ประคองชีวิตได้ จึงเป็นที่มาของ

การสร้างแพลตฟอร์มที่เป็นสื่อกลางซื้อขายระหว่างเกษตรกร ชาวสวนกับลูกค้า และให้ความรู้แก่ ชาวสวนในการแปรรูปผลผลิตเพิ่ม มูลค่า เช่น ออกโอเดย์ให้นำเงาะสด มาคว้านเมล็ด บรรจุใส่กล่องพร้อม

รับประทาน ฯลฯ นอกจากนี้ยัง ช่วยออกแบบกล่องผลไม้ตาม ฤดูกาลหลากหลายชนิด ทำให้ผู้รับ ได้รับความรู้สึกเหมือนได้เล่นเกม และลุ้นว่าในกล่องผลไม้ นั้นมีผลไม้ อะไรบ้าง

Tankoon แอปพลิเคชัน ดูแลผู้สูงอายุ

ในช่วงโควิดที่ผ่านมา กลุ่มผู้สูงอายุมักจะเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะได้รับเชื้อ มากกว่าช่วงวัยอื่น และเป็นกลุ่มที่มีความจำเป็นต้องปรึกษาแพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัญหา สุขภาพเบื้องต้น ด้วยเหตุนี้ Tankoon (แทนคุณ) จึงเป็นหนึ่งใน แอปพลิเคชันที่จะทำให้การพบ

แพทย์เป็นเรื่องง่าย โดยการให้บริการดูแลสุขภาพผ่านระบบออนไลน์ ญาติของผู้สูงอายุสามารถ ขอรับคำปรึกษาจากแพทย์และการดูแลสุขภาพเบื้องต้นได้ที่บ้าน โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้สูงอายุเดินทาง ไปโรงพยาบาล เพื่อลดความเสี่ยง การแพร่ระบาดหรือการติดเชื้อ

หากผู้สูงอายุเกิดการเจ็บป่วยขณะที่ ไม่มีใครอยู่ที่บ้าน ก็สามารถ เรียกบริการรถโดยสารผ่าน แอปพลิเคชันที่มีทั้งแบบเที่ยวเดียว หรือแบบไปและรอรับกลับ นอกจากนี้ยังมีร้านค้าออนไลน์ที่มี สินค้าอาหารเพื่อสุขภาพ และ อุปกรณ์ทางการแพทย์อีกด้วย

เปิดไทยสู้ภัยโควิด

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่ม สตาร์ทอัพไทย ในนามสมาคมไทย เทคโนโลยีสตาร์ทอัพ กรมควบคุมโรค สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน ผ่านเฟซบุ๊ก “เปิดไทยสู้ภัย” และทวิตเตอร์ @Pedthaisuphai โดยมีภารกิจ ร่วมกันคือการนำเทคโนโลยีมา

ตรวจสอบข่าวเท็จ (Fake News) เพื่อเผยแพร่ข่าวสารที่ถูกต้อง และเป็นประโยชน์แก่ประชาชน การจัดทำระบบคัดกรองผู้ป่วยเพื่อ ประเมินความเสี่ยงเบื้องต้น โดยจะมีทีมแพทย์อาสาจากสตาร์ทอัพ (Health Tech เข้ามาร่วมคัดกรอง ให้คำปรึกษาเบื้องต้นผ่านระบบ ออนไลน์ (Teleconsultant) ซึ่งจะ ช่วยให้ผู้ป่วยและบุคลากรทาง

การแพทย์สามารถพูดคุยตอบโต้ กันได้แบบ Real Time รวมทั้งมี ระบบการจัดส่งยารักษาโรค อาหารและของใช้จำเป็น (Logistic) ในระหว่างการกักกันที่บ้านด้วย ตัวเอง เพื่อเฝ้าระวังติดตามอาการ นับว่า เป็น เทคโนโลยี และ นวัตกรรมที่เกิดจากความคิด สร้างสรรค์ของสตาร์ทอัพเมืองไทย ในการต่อสู้กับสงครามโควิด-19

“อ่างล้างมือใช้เท้าเหยียบ นวัตกรรมบ้าน ๆ แต่ตอบโจทย์ส่วนรวม”

นับเป็นหนึ่งในนวัตกรรมการดูแลด้านสุขอนามัยที่สร้างความสะดวก ปลอดภัย และเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยแนวคิดนี้เกิดนักศึกษาแผนกช่างเทคนิคโลหะวิทยาลัยเทคนิคสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่อยากต่อยอดทำอ่างล้างมือที่ไม่ต้องใช้มือเปิดปิด เพื่อลดความเสี่ยงของเชื้อโควิด-19

กับอาจารย์และพัฒนาต่อยอดจากโมเดลต้นแบบที่ศูนย์อบรมบ้านกาญจนาภิเษก ออกแบบทดลองกับเพื่อน ๆ จนสามารถนำมาใช้ประโยชน์โดยอุปกรณ์ที่ใช้ก็จัดหาได้ง่าย เช่น ล้อย่างรถเก่า กะละมัง โดยติดตั้งเชื่อมต่อกับเหล็ก ต่อเข้ากับก๊อคน้ำและออกแบบตัวคณ้าให้เป็นแบบใช้เท้าเหยียบนำไปใช้งานที่ตลาด

ต่าง ๆ ซึ่งนับเป็นอีกหนึ่งไอเดียที่มีประโยชน์ และจุดประกายให้คนอื่น ๆ ได้นำไอเดียไปต่อยอดพัฒนาในพื้นที่ของตน เช่น เครื่องกดเจลแอลกอฮอล์ใช้เท้าเหยียบ ซึ่งเป็นผลงานของช่างโรงพยาบาลลำพูน โดยมีการเผยแพร่ผ่านโซเชียลมีเดียให้กับผู้ที่สนใจได้นำไปประดิษฐ์เองด้วยวิธีการที่ง่าย

อ้างอิง : นวัตกรรมบ้าน ๆ สู้โควิด! “อ่างล้างมือเท้าเหยียบ” ลดเสี่ยงมือสัมผัส เด็กช่างจิตอาสาเมืองคอน ผลิตส่งมอบให้ตลาดบ้านเกิด. (21 เม.ย. 2563). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/greeninnovation/detail/9630000041564>

รีวิว แพลตฟอร์ม ‘นวัตกรรมเพื่อสังคม’ ผลพลอยได้จากการช่วยเหลือกันในวิกฤต สร้างรายได้ให้คนในสังคมอย่างเท่าเทียมและยั่งยืน. (21 มิถุนายน 2563). Salika Knowledge Sharing Space.

สืบค้นจาก <https://www.salika.co/2020/06/21/social-innovation-platform-model-fight-covid/>
ปรับไลฟ์สไตล์ชีวิตวิถีใหม่ กับนวัตกรรมใหม่ที่ช่วยให้ห่างไกลโควิด. (24 มิถุนายน 2563). มูลนิธิเอสซีจี. สืบค้นจาก <https://www.scgfoundation.org/covid19/รู้ไว้ปลอดภัยโควิด/ปรับไลฟ์สไตล์ชีวิตวิถี/>

รวมพลัง ‘สตาร์ทอัพไทย’ ใช้นวัตกรรมต้าน ‘โควิด-19’. (18 มีนาคม 2563). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/871401>

โรคเครียด รุมเร้าหนักกว่า โควิดระบอบ

ในช่วงที่สถานการณ์โควิด-19 กำลังแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องนั้น หลายคนมักเกิดความเครียด ความวิตกกังวลในการดำเนินชีวิตจนนำไปสู่ความเครียดสะสม ซึ่งหากไม่ได้รับการดูแลรักษาที่ถูกต้องก็อาจส่งผลกระทบต่อหน้าที่การทำงานและการดำเนินชีวิตได้ ความเครียดนั้นเป็นกลไกโดยธรรมชาติที่ช่วยให้มนุษย์สามารถเตรียมตัว วางแผน และรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหากเราไม่รู้สึกรู้สียงเครียด ไม่กลัว การติดเชื่อ หรือไม่สนใจว่าต้องปฏิบัติตัวอย่างไร ก็ถือว่าผิดปกติ ซึ่งสามารถนำพาไปสู่ความเสี่ยงมากมายทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ดังนั้นหากรู้สึกเครียด กังวล หรือตื่นตระหนก ก็ควรรหาวิธีการเตรียมอย่างเหมาะสม หรือหาความรู้ข้อมูลเพื่อมาประกอบการตัดสินใจอย่างถูกต้อง

ความเครียดพุ่งขึ้น จากรายได้หด ตกลงงาน รายจ่ายเพิ่ม

จากการระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่ปรากฏผู้ติดเชื้อสูงสุดเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2563 สูงถึง 188 ราย จนรัฐบาลต้องประกาศมาตรการล็อกดาวน์มากกว่า 1 เดือน ซึ่งสามารถลดจำนวนผู้ติดเชื้อจากหลักร้อยลงมา

เหลือเลขตัวเดียวได้สำเร็จในช่วงปลายเดือนพฤษภาคม 2563 และตามมาด้วยการออกมาตรการผ่อนคลายเป็นเฟสคู่เศรษฐกิจในช่วงครึ่งปีหลัง และเนื่องจากประเทศไทยได้รับผลกระทบที่รุนแรงโดยเฉพาะด้าน

เศรษฐกิจ โรงงานต่างทยอยปิดตัว บริษัทมีการพักลดเงินเดือนพนักงานหรือให้อยู่บ้านโดยไม่มีเงินเดือน พนักงานต้องออกจากงาน ซึ่งส่งผลให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล โดยเฉพาะประชาชนที่หาเช้ากินค่ำ

สำนักวิจัยซูเปอร์โพลได้เสนอผลสำรวจเรื่อง “คนเครียดโควิด-19” จากประชาชนทุกสาขาอาชีพทั่วประเทศ 1,012 ตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 18 - 19 เมษายน 2563 พบว่า ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 67.5 ระบุมีความเครียดเพิ่มขึ้น ในขณะที่ร้อยละ 30.5 ระบุเหมือนเดิม และเพียงร้อยละ 2.0 เท่านั้นระบุมีความเครียดลดลง โดยความเครียดมีเหตุปัจจัยมาจาก 2 ส่วน คือ 1) รายได้หด ตกลงงาน รายจ่ายเพิ่ม และ 2) การอยู่บ้านกักตัว ข่าวน่ากลัว ข้อมูลลวง ความขัดแย้งแตกแยกทางการเมือง

เครียด วิตกกังวล ในสถานการณ์โควิด

นอกจากนี้ยังพบสาเหตุที่ทำให้คนไทยเกิดภาวะเครียดในระดับสูง และต้องมาพบกับจิตแพทย์เพื่อเข้ารับการรักษาในสถานการณ์โควิด ได้แก่

1. กลัวการติดเชื้อ

ซึ่งอาจเกิดความรู้สึกหวาดระแวงคนรอบข้าง คนใกล้ตัว แม้แต่ตัวเอง พอมีอาการไอแห้ง ๆ หรือคัดจมูก ก็เริ่มวิตกกังวล ไม่แน่ใจว่าไปรับเชื้อมาแล้วหรือไม่ หรือจะต้องไปตรวจหาเชื้อหรือไม่ จนเกิดกระแสแซซแท็กขึ้นในทวิตเตอร์ **#มีงว่ากูดิตหรือยังวะ** และมีการแต่งเป็นเพลงล้อเลียนในโลกออนไลน์อีกด้วย

2. สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงรายวัน

จากนโยบายรัฐบาลที่ต้องปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์เกือบทุกวัน และเกิดความกังวลใจว่าหากวันนี้ไปทำงานปกติแล้ววันรุ่งขึ้นที่ทำงานอาจถูกปิด หรือในกรณีที่บางคนติดตั้งแอปพลิเคชันติดตามข่าวทุกชั่วโมง และมีเสียงเตือนทุกครั้งที่มีรายงานผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้น อาจทำให้มีอาการตื่นตระหนกมากจนเกินไปทำให้เกิดความเครียดได้ง่าย

3. กังวลกับเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต

เช่น ตกงาน ปิดโรงงาน หยุดสายการบิน ปรับลดจำนวนพนักงาน ปิดโรงเรียน เป็นต้น ทำให้เกิดความกังวลในการใช้ชีวิต ความเครียดจากการติดตามข่าวรายวันอาจสะสมจนกลายเป็นความกังวลโดยที่เราไม่รู้ตัว

4. ไม่รู้ว่าสถานการณ์นี้จะสิ้นสุดลงเมื่อใด

ซึ่งทำให้ทุกคนเกิดความเครียดมากที่สุด เพราะไม่รู้ว่าสถานการณ์จะจบลงเมื่อใด เหตุการณ์จะแยลงอีกหรือไม่ และเราเดินทางมาถึงจุดสูงสุดของการระบาดหรือยัง แม้จะร่วมมือกับนโยบายการเว้นระยะห่างทางสังคม และปฏิบัติตามรายงานของภาครัฐอย่างเคร่งครัด แต่การแพร่ระบาดก็น่าจะยังไม่ยุติในเวลาอันใกล้

8 วิธี ในการรับมือ กับความเครียด

1 ใช้เวลารับรู้ข้อมูล
ข่าวสารเท่าที่จำเป็น
หรือลดชั่วโมง
การรับข่าวลง

2 ติดตามข้อมูลจาก
แหล่งข้อมูลที่
น่าเชื่อถือ และ
ระวังข่าวปลอม
(Fake News)

3 พุดคุยกับคนใน
ครอบครัว คนรัก
หรือคนที่ไว้วางใจ
(Sharing is Caring)

4 หมั่นดูแลสุขภาพ
ร่างกายให้แข็งแรง
และสุขอนามัยที่ดี

5 ปรับทัศนคติ
อย่าตระหนก
และไม่กังวล
จนเกินไป

6 หาวิธีการผ่อนคลาย
ความเครียด เช่น
ฟังเพลง ดูหนัง
ทำสมาธิ ทำอาหาร
 ฯลฯ

7 เมื่อรับรู้
ความรู้สึกลบ
ให้พยายามปรับ
ให้เป็นบวกเสมอ

8 หากรู้สึกว่เครียด
วิตกกังวลจน
หาทางออกไม่ได้
แนะนำให้ปรึกษา
นักจิตวิทยา

จากความเครียดสะสม นำไปสู่การฆ่าตัวตาย

กรมสุขภาพจิตได้เผยแพร่ข้อมูลในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2563 หรือในขณะ
ที่โควิดเริ่มระบาด โดยคนไทยเสียชีวิต
จากการฆ่าตัวตายประมาณ 2,551
ราย เพิ่มขึ้น 22% เมื่อเทียบกับ 6
เดือนแรกของปี 2562 (มีจำนวน
2,092 ราย) โดยเกิดจากปัญหาด้าน
สัมพันธภาพมากที่สุดเป็นลำดับแรก
ตามด้วยปัญหาอาการป่วยทางกาย
และจิต เศรษฐกิจ และสุราตามลำดับ
ซึ่งทุกปัจจัยนั้นมีความเชื่อมโยง
และสัมพันธ์กัน หากเศรษฐกิจไม่ดี
ก็มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ใน
ครอบครัวหรือคนรอบข้าง เช่น ทำให้
เกิดการทะเลาะวิวาท เกิดความเครียด
สะสม และนำมาสู่การฆ่าตัวตายใน
ที่สุด

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จึงพนักกำลังร่วมกับกองบังคับการปราบปราม
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ Influencers ชื่อดังบนโลกออนไลน์ เช่น หมอเอเลียตแพนด้า Drama-Addict
แหม่มโพธิ์ดำ ฯลฯ จัดตั้งทีมเฉพาะกิจพิเศษเพื่อป้องกันกาฆ่าตัวตายอย่างทันก่วงที่ โดยได้วางแผนเตรียม
ระบบ พร้อมทั้งงานเชิงรุกรับมือกับการฆ่าตัวตายที่สูงขึ้นจากผลกระทบต่าง ๆ โดยแนวทางการทำงาน คือ
กองปราบปรามจะมีเจ้าหน้าที่ประจำการคอยประสานกับทาง Influencers และกรมสุขภาพจิตตลอด 24 ชั่วโมง
หากได้รับการประสานผู้ที่มีความเสี่ยงก็จะมีการตรวจสอบว่าบุคคลที่มีความเสี่ยงนั้น ๆ อยู่ในพื้นที่ใด และ
รับประสานสถานีตำรวจในพื้นที่รับผิดชอบให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจนกว่าจะเรียบร้อย จากนั้นทาง
กรมสุขภาพจิตก็จะเข้ามาดูแลผู้มีความเสี่ยง ซึ่งถือเป็นมิติใหม่ของการทำงานร่วมกับระหว่างภาครัฐที่มีเป้าหมาย
เดียวกัน และเป็นการทำงานเชิงรุกที่จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้คลี่คลายลงได้

อ้างอิง : อึ้ง!! เปิดสถิติยอดคนไทย 'ฆ่าตัวตายพุ่ง เตรียมตั้งทีม จก. สองใจเยี่ยสภกต'. (11 กันยายน 2563). กรมสุขภาพจิต.
สืบค้นจาก <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30430>

โควิด-19 รอบใหม่ ทำให้ไทยเครียดมากขึ้น หมอแนะเอาตัวรอดกับตัวเอง ทบทวนชีวิต. (24 ธันวาคม 2563). มติชนออนไลน์.
สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_2498733

สุขภาพจิตโคมา (กักตัว) อยู่บ้านนาน ระเบิดเวลาทำลายครอบครัว?. (18 เมษายน 2563). ผู้จัดการออนไลน์.
สืบค้นจาก <https://mgronline.com/daily/detail/9630000040199>

'โควิด' ยังไม่จบ ทำยังไงให้หายเครียด?. (16 พฤษภาคม 2563). เดลินิวส์.
สืบค้นจาก <https://www.dailynews.co.th/article/774604>

สังคมยุค 'โควิด' 'ไทย' ติดเชื้อลด แต่ 'เครียด' ทะยานขึ้น. (23 เมษายน 2563). มติชนออนไลน์.
สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/covid19/news_2153378

"โควิด" ปีแห่งหายนะ. (2 มกราคม 2564). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์
สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/columns/news-584193>

สถานการณ์ที่ 10

วิกฤตสื่อไทย ในยุคโควิด

ในช่วงสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโควิดที่ผ่านมามีข้อมูลจำนวนมากปรากฏบนหน้าสื่อทีวี และโซเชียลมีเดีย ตั้งแต่การรายงานสถานการณ์ผู้ติดเชื้อโควิด มาตรการช่วยเหลือของภาครัฐ ข่าวความขัดแย้งทางการเมือง ข่าวความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ โดยข่าวทั้งหมดมีทั้งข่าวจริง ข่าวเท็จ และข้อมูลบิดเบือนผสมปนเปกันไป โดยผู้รับสารไม่ทราบข่าวไหนที่น่าเชื่อถือ หรือควรตรวจสอบ ในขณะที่สื่อมวลชนก็ถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสมในการเผยแพร่ข่าว โดยเฉพาะข่าวที่ทำให้เกิดความสงสัยและเข้าใจผิด เช่น กรณีที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งที่น่าเสนอข่าวว่ามีผู้ติดเชื้อโควิด แต่ความเป็นจริง คือ คนดังกล่าวไปแค่ตรวจอาการโดยยังไม่ทราบผลว่าติดเชื้อหรือไม่ หรือกรณีที่สื่อโซเชียลนำเสนอประเด็นที่แพทย์ให้คนไทยล็อกดาวน์ตัวเองและครอบครัว 14 วัน ซึ่งก็ไม่ใช่ความจริง ทำให้เกิดการเข้าใจผิด ปัจจุบันรูปแบบของการนำเสนอข่าว ก็มีความหลากหลาย ทั้งข่าวลวง ข่าวที่มีข้อมูลผิดพลาด มีการนำเสนอเกินความจริง ข่าวที่สร้างกระแสกลายเป็นประเด็นรามาในสังคม หรือข่าวที่มีความเอนเอียงหรือโจมตีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทำให้เกิดความเกลียดชัง การตีตราทางสังคม ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อสาธารณะในวงกว้าง

สร้างปมดราม่า ยิ่งเสฟสื่อ ยิ่งเครียด

การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนในช่วงปีที่ผ่านมาได้กลายเป็นประเด็นที่เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมไทย ตั้งแต่การนำเสนอเหตุการณ์การกราดยิงที่โคราช ปริศนาคดีน้องชมพูเสียชีวิต จนถึงการนำเสนอสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด ที่ทำให้เกิด

ความตื่นตระหนกของประชาชน โดยเฉพาะการนำเสนอประเด็นของการแพร่กระจาย จำนวนคนเจ็บคนตาย และข่าวที่สร้างปมดราม่าให้กับสังคม โดยเน้นให้ผู้ชมได้เข้ามาทั่วโลก กตขันธ์ หรือแสดงความคิดเห็นในโซเชียลมีเดีย เพื่อ

เรียกความนิยมหรือเรตติ้งจากผู้ชม หรือนำเสนอสิ่งที่ถูกใจมากกว่าความถูกต้อง ซึ่งล้วนแต่ทำให้เกิดผลกระทบในวงกว้างได้ เพราะสื่อมวลชนมีความสำคัญต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนอย่างยิ่ง

สวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 1,243 คน พบว่าประชาชนเกิดความเครียด / ความวิตกกังวลมากที่สุดร้อยละ 58.57 ซึ่งมีสาเหตุมาจาก มีทั้งข่าวจริงและข่าวปลอมแยกแยะยาก ร้อยละ 60.70 รองลงมา ได้แก่ ตัวเลข / จำนวนข้อมูลผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตจำนวนมาก ร้อยละ 55.01 การนำเสนอข้อมูลที่แตกต่างกัน หลากหลายข่าว ร้อยละ 44.04 การเสฟข่าว / ข้อมูลที่มากเกินไป ร้อยละ 42.01 และการนำเสนอข้อมูลที่ทำให้เกิดตื่นตระหนก ร้อยละ 31.17

6 องค์การ วิชาชีพสื่อ

เสนอให้สื่อยึดมั่นจรรยาบรรณ ในการนำเสนอข่าว

เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2563 องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ประกอบด้วย สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ และสหภาพแรงงานกลางสื่อมวลชนไทยได้แถลงการณ์เรื่อง

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งได้มีข้อเสนอแนะและเรียกว่าให้ฝ่ายต่าง ๆ ดำเนินการโดยขอสื่อทุกสำนักยึดมั่นจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวสถานการณ์โควิดให้พึงระมัดระวังการสร้างความคิดเห็นที่รุนแรงจากการนำเสนอจากการคาดเดา หรือไม่ได้รับการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ รวมถึงวิธี

การป้องกัน แก้ไข รักษา เพื่อบรรเทาความเสียหายและคลี่คลายวิกฤตการณ์ในส่วนของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและระวังเป็นพิเศษเรื่องการสื่อสารในภาวะวิกฤต ซึ่งข้อมูลต้องชัดเจน เชื่อถือได้ ไม่สับสน และสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนในการดำเนินชีวิต

ในขณะที่ผู้บริหารสำนักข่าวต้องวางมาตรการตามกฎของการควบคุมโรคอย่างเคร่งครัด **สิ่งสำคัญ** คือ **ประชาชนต้องระมัดระวังการส่งต่อหรือแชร์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นข่าวลวง ข่าวปลอม แคล้งข่าวที่ไม่น่าเชื่อถือ** หากไม่มั่นใจต้องตรวจสอบข้อมูลจากหลายแหล่ง รวมทั้งสื่อมวลชนก่อนทุกครั้ง

หลักการนำเสนอข่าว ในภาวะวิกฤตโควิด-19

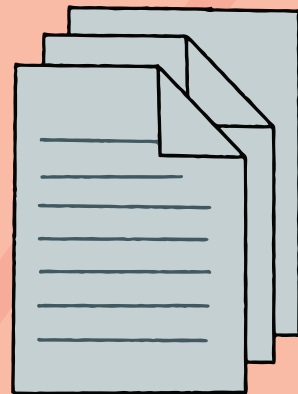
นำเสนอข้อเท็จจริง จากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ โดยใช้ข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุข เป็นหลัก สำหรับข้อมูลจากสื่อโซเชียล มีเดียหรือสื่อต่างประเทศบางราย ควรมีการตรวจสอบซ้ำก่อนนำเสนอ

นำเสนอเรื่องที่เป็นบวก และ สร้างสรรค์ ควรเป็นข่าวที่สร้างความตระหนักมิใช่ตระหนก ไม่นำเสนอแบบดราม่า และ หลีกเลี่ยงคำตีตราทางสังคม

คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสังคม โดยมองว่าสังคมได้รับประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวหรือไม่ เพราะถ้าประเด็นที่สื่อสารไปนั้นจะเกิดผลดี หรือเกิดโทษก็ ควรหลีกเลี่ยงดีกว่า

การนำเสนอบางประเด็น ควรรอข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง บางครั้งเจ้าหน้าที่อาจยังมีข้อมูลไม่ครบ เมื่อสื่อสารออกไปก็จะเป็นการสร้าง ความตื่นตระหนกให้กับสังคม

ในการนำเสนอข่าวในช่วงของการแพร่ระบาดของโควิด-19 นั้น ผู้สื่อข่าวต้องพยายามถ่ายทอดความจริง เพื่อให้ประชาชนได้เตรียมความพร้อมในการรับมือ **โดยนำเสนอข่าวด้วยข้อเท็จจริง (Be First) พุดในสิ่งที่ถูกต้อง (Be Right) และปรับปรุงข้อมูลใหม่ ๆ อยู่เสมอ (Be Credible)** และควรรายงานในประเด็นของการอยู่ร่วมกัน การดูแลคนป่วย การให้กำลังใจและ ส่งกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีการป้องกันและควบคุมพื้นที่โรครบาด เช่น เจ้าหน้าที่บริการสุขภาพ อาสาสมัคร ผู้นำชุมชน ฯลฯ และการส่งเสริมให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกัน การช่วยชีวิต การตรวจคัดกรองและการรักษา เป็นต้น

- อ้างอิง :** 6 องค์การวิชาชีพ ขอสื่อยึดมั่นจรรยาบรรณ เสนอข่าว COVID-19. (14 มีนาคม 2563). Thai PBS News. สืบค้นจาก <https://news.thaipbs.or.th/content/289836>
- เกาะเทาะเปลือก ‘สื่อไทย’ ในสถานการณ์ ‘โควิด-19’. (9 กรกฎาคม 2563). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/888509>
- มองความจริงของสื่อ ผ่านข่าวลวงในยุคโควิด กับ วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (15 พฤษภาคม 2563). The 101 World. สืบค้นจาก <https://www.the101.world/worapoj-wongkitrungruang-interview/>
- “เสรีภาพบนความรับผิดชอบยุคโควิด19 สื่อไทยยืนอยู่จุดไหนในสายตาประชาชน”. (13 มิถุนายน 2563). Blog Cofact. สืบค้นจาก <https://blog.cofact.org/press-newnormal/>
- สร. เสนอ “5 หลัก” รายงานข่าว “COVID-19” วอนสื่อ-สังคม อย่าตีตราผู้ป่วย. (18 พฤศจิกายน 2563). PPTV HD 36. สืบค้นจาก <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/120321>
- เสรีภาพสื่อไทย ยืนบนจุดไหน ในยุคโควิด-19. (23 พฤษภาคม 2563). สำนักข่าวอิสรา. สืบค้นจาก <https://www.isranews.org/article/isranews-scoop/88930-news-14.html>
- “ข่าวหรือประเด็น” ที่ประชาชน “อยากรู้” ในช่วงโควิด-19 ระบาด. (23 เมษายน 2563). สยามรัฐ. สืบค้นจาก <https://siamrath.co.th/n/149494>
- การตีตราทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับ COVID-19. (24 กุมภาพันธ์ 2563). World Health Organization. สืบค้นจาก <https://www.who.int/docs/default-source/searo/thailand/covid19-stigma-guide-th-final.pdf>
-

องค์ความรู้ “สถานการณ์คุณธรรม ในช่วงโควิด-19” เป็นการศึกษา รวบรวม สังเคราะห์ ข้อมูลจากประเด็นสถานการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนมกราคม – ธันวาคม 2563 จากแหล่งข่าวที่มีความหลากหลาย ทั้งจากเว็บไซต์ข่าว และสื่อสังคมออนไลน์ ที่สะท้อนด้านคุณธรรมความดีใน 4 มิติ (พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา) โดยปรากฏการณ์คุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้น ได้สะท้อน ภาพเชิงบวกของสังคมในด้านการสร้างความร่วมมือ และสะท้อนสภาพปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น รวมทั้ง สถานการณ์ที่ต้องเฝ้าระวัง เพื่อสร้างความตระหนักและมุมมองทางด้านคุณธรรมในสังคมไทย

องค์ความรู้ดังกล่าวนี้ได้มีการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข่าวที่มีความหลากหลาย ทั้งข้อมูลจากเอกสาร วิชาการ ข้อมูลจากข่าวเด่นรายสัปดาห์ย้อนหลัง และจากแหล่งข่าวออนไลน์ (ระหว่างเดือนมกราคม – ธันวาคม 2563) จำนวน 39 แหล่งข่าว จากเนื้อหาข่าวทั้งหมด จำนวน 75 ข่าว โดยมีการนำข้อมูล มาสังเคราะห์ และจำแนกออกเป็นประเด็นคุณธรรมที่สอดคล้องกับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม แห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559 – 2561) ได้แก่ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา และประเด็นที่ส่งผล ต่อความเคลื่อนไหวทางสังคม โดยมุ่งเน้นข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โควิด-19 มีลักษณะสำคัญในการคัดเลือก คือ ประเด็นดังกล่าวจะต้องมีความสำคัญ ในเชิงนโยบาย มีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง และสิ่งสำคัญ คือ ต้องสะท้อนมุมมองที่หลากหลาย ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยในการจัดทำเนื้อหาจะแบ่งการนำเสนอออกเป็นสถานการณ์สำคัญ หรือ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปี 2564 จำนวน 10 เรื่อง โดยมีการกล่าวถึงที่มาของปัญหา สาเหตุ และ แนวทางการป้องกันแก้ไข มีรูปแบบและเนื้อหาที่ง่ายต่อการอ่าน มีภาพประกอบอินโฟกราฟิกที่ทันสมัย และน่าสนใจ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มวัย

ที่มาแหล่งข่าวออนไลน์

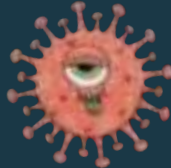
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข / กรุงเทพมหานคร / ธนาคารแห่งประเทศไทย / ศูนย์วิจัยกสิกรไทย / ผู้จัดการออนไลน์ / คมชัดลึก / สยามรัฐ / ประชาชาติธุรกิจ / สถาบันนโยบายศึกษา / มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย / สำนักข่าวอิศรา / สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา ประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) / Thai Good Governance / ไทยรัฐ / Voice TV / Thai PBS / สำนักงานวิจัยแห่งชาติ / BBC / Marketeer Online / มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ / Sanook / บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนไทยพาณิชย์ / กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) / Amarin TV / ilaw / สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง / เดลินิวส์ / สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล / มูลนิธิเอสซีจี / นิตยสาร National Geographic / The Bangkok Insight / ฐานเศรษฐกิจ / กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข / The 101 / SALIKA / มติชนออนไลน์ / PPTVHD 36 / องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) / โครงการ Cofact (Collaborative Fact Checking)

สถานการณ์คุณธรรมในช่วงโควิด - 19

องค์ความรู้ รายงานสถานการณ์คุณธรรมในสังคมไทย ปี 2563 ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

ที่ปรึกษา

รศ.นพ. สุริยเดว ทรีปาตี
ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

ผู้เรียบเรียง

ตีตนนพัชช์ พูลพิพัฒน์
นักวิชาการส่งเสริมคุณธรรม

คณะทำงาน

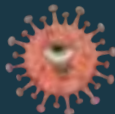
นางสาวรัฐลักษณ์ ศรีสง่า
หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยนวัตกรรมและระบบพฤติกรรมไทย

นายตีตนนพัชช์ พูลพิพัฒน์
นักวิชาการส่งเสริมคุณธรรม

นางสาวเปรมภมร สมใจ
นักวิชาการส่งเสริมคุณธรรม

นางสาวลลิกษิกา เเงะเศษ
นักวิชาการ

นางสาวกุริชยา ภูวญาณ
เจ้าหน้าที่โครงการ

ออกแบบ / ดำเนินการผลิต

บริษัท 1924 สตูดิโอ จำกัด

147 ซอยเทศบาล แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

โทรศัพท์ 09 4935 9445, 06 2946 1951

1924inbox@gmail.com

จัดพิมพ์โดย

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

เลขที่ 69 อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU)

ชั้นที่ 16 - 17 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

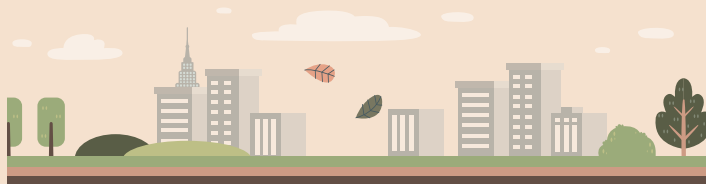
โทรศัพท์ 02 644 9900 โทรสาร 02 644 4901-3

<http://www.moralcenter.or.th>

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-7988-19-1

พิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม 2564 จำนวน 1,000 เล่ม

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
เลขที่ 69 อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU)
ชั้นที่ 16 -17 ถนนวิภาวดีรังสิต
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0 2644 9900 โทรสาร 0 2644 4901-3
<http://www.moralcenter.or.th>